

iz recenzije

Pred nama je konačno knjiga koju nismo predugo čekali, a moglo nam se to desiti; dakle, knjiga koja se po teoriji distance nije smela pojaviti dok svi učesnici značajnih trenutaka ljudske istorije ne izlape ili ne postanu veoma naknadno mudriji (možda naknadno veoma ?) nego što su bili kad su u događajima učestvovali. Ne bih se sad upuštao u opširnije razmatranje kvaliteta ove knjige, jer se ona sastoji uglavnom od raznih dokumenata sa komentarima, gde se više mogu stavljati primedbe na koncepciju nego na izvedbu. Koncepcija se izgleda sastojala u izmišljanju nekog labavog konsenzusa oko izbora dokumenata, tako da je knjiga prilično zbrdozdoljena, bez obzira na mašinsku obradu. Ono što mi se čini važnijim je sam autor knjige. Za autora se izdaje takozvani klub ekscentrika, čiji se zapisnik sa, navodno, dvesta pedeset devetog kongresa nalazi na početku. Kažem navodno, jer kruže priče da je ovo u stvari tek dvadeset treći kongres, pošto je ovaj klub vekovima bolestan od nedostatka kontinuiteta. Po tim pričama, u stvari se radi o svoj silesiji raznih klubova iz davnih vremena, počev od Društva Za Zaštitu šašavih Događaja, Burbakista, šesirrr kluba, Kluba Usamljenih Srca Narednika Pepera, Slobodnih Zidara, Ti Reks Fen Kluba i mnogih drugih. (Uzgred, u starom engleskom je još bilo poznato prvobitno značenje reči klub /club/ = močuga, palica, koje će posle ovog ući i u tekući komon.) Ti klubovi i društva uglavnom nisu bili od šireg značaja ni slave, nisu držali nikakve kongrese, neki od njih; drugi, pak, ništa osim kongresa. Klub ekscentrika je verovatno prisvojio njihove istorije da bi sebi pribavio tradiciju koja mu nedostaje. Bez obzira na sve to, uobraženu istoriju, neverovatnu količinu digresija i, još gore, čitavih poglavlja koja nikakve uхватljive veze sa temom nemaju, njihov šarlatanski pristup deluje kao pravo osveženje u vreme kad ni taksisti ne pišu memoare bez uključivanja obimnih računarskih analiza...

Semjuel Protohodzesku
"njujorški grafiti nedeljom"

klub ekscentrika

"klub ekscentrika je nešto kao mehurić vazduha pod nalepnicom - pritisneš ovde, pojavi se tamo; možda pod drugim imenom. svejedno, nalepnica nikad ne naleže kako treba."

uvodna rečenica iz klupskog statuta

Pozdravljam sve prisutne, a i žao mi je zbog odsutnih. Nadam se da se i oni nalaze na pravom mestu kao i vi ovde.

Kao i obično, naš 259. kongres ne počinje čitanjem izveštaja, nego ću ja sada, po običaju, izgovoriti u sledeći zapisnik da niko nije izrazio nepoverenje u rad osmostruke crne kutije čime se zapisnik smatra prećutno prihvaćenim. Pošto smo završili sa tom ceremonijalnom tačkom dnevnog reda, mogli bismo preći odmah na banket i da se ko ljudi izrazgovaramo. Ima li neko nešto bolje?

-Imam ja. Mislim da je pravo vreme da se u javnosti pojavimo sa knjigom.

-Mi smo baš i poznati po tome što smo oduvek zasipali svet brdima materijala.

-Ja mislim baš na knjigu.

-Da ja malo uletim u ovo: o čemu bi knjiga?

-E, da, to je pravo pitanje: o čemu?

-Pravi je i odgovor: koji epohalni događaj nismo javno pribeležili?

-Dan kad se raspala pacifistička liga?

-Digni nivo. To je bilo beznačajno još dok se spremalo; to je pre za nedeljne novine nego za knjigu. živilje!

-Otkriće pravog autora šekspirovih dela?

-Svaki dvadeset godina iskopaju po jednog. Nađe se neko zaludan da na tome isprobava svoju najnoviju teoriju autorske analize. To čak nije ni za dnevne novine kad preko leta ne znaju šta da objave.

-A 90% sunčani pogon?

-Pitaš li se otkud nam taj pogon?

-Ah, pa to se zna... čekaj... ne misliš valjda...

-Znaš ono od starih Grka o drveću i šumi?

-Gospodo draga, oladite malo. Budite srećni što smo rešili ključni problem. Mogli smo se srećno rastati a da nikad ne saznamo šta je međaš epohe.

-Ja bih sad malo da se vratim nazad, zato što sam protiv vraćanja u nazad. Zašto baš knjiga? Zar posle svih dobrih tehnologija moramo da gnjuramo leđno čak do Gutemberga? Po mom računu, to je skok od minus dve tehnološke revolucije.

-Minus tri. Imam više valjanih razloga. Kao prvo, autoritet knjige se drži na milenijskoj tradiciji; ad dva, bez obzira na tehnologiju, svi važniji fajlovi se naporedo čuvaju i na papiru; ad tri, svakih par godina se promeni tehnologija i treba sve to presnimavati, kupovati adaptere, konvertere, a Vertera možete čitati golim rukama. I očima, dobro, de. Knjiga je hardverski nezavisna.

-I softverski.

-Ako gramatičari ne budu imali ništa protiv. A možeš i prst da staviš među stranice i da svratiš i do toaleta i do terase i celim putem čituckaš. Tako nešto ti ne omogućava nijedan drugi hardver. A što se tiče osetljivosti teme... i svet je već oguglao na svašta pa mislim da ovog puta nećemo biti u nekoj naročitoj opasnosti od reakcije javnog mnjenja. Sudeći po vašoj reakciji od 0.95, ostaje da razmotrimo koja dokumenta da uđu u nju. Predlažem izjašnjavanje po komadu. Imamo li spisak?

(pred svakim članom na stolu je mali kristalni tečni ekran sa svega desetak tastera i pločicom za pisanje. slova se pretvaraju u štampana na ekranu. mašina ima snimak svačijeg žvrljanja.)

-Ovo će potrajati. Ko šta pije, naručite. Da proglasim službeni deo završenim? Hvala. Kad svi završimo pregled dokumenata, hoćemo li na kupanje u fontanu? Hvala na brzini, vidim i da su nudisti u većini. Sekretarū, uplati za dozvolu. Dovoljna je jednodnevna, prošla je ponoć. Koja fontana? Na gradskom trgu. Drago mi je što ovako brzo radimo. Stvarno mi nije jasno šta knjigovođe rade tri dana na svom kongresu, i to u zvaničnom delu.

-Nije to ništa. Odgajivači ukrasnih ribica još nisu završili sudski spor protiv svog predsedništva, a već treća generacija advokata se izdržava od tog procesa.

-Advokati drže proces u životu et vice versa. Imaju li sada predsedništvo?

-Već pedesetak godina imaju diktaturu neke dinastije i sedamdesetak članova i ukupno pedesetak ribica.

-Ima tu sigurno poneka pirana.

(smeh)

-Ostali su se organizovali u... kako li se ono prevodi na komon, kao "nezavisno ukrasno riblje društvo" ili "ukrasno društvo nezavisnih riba" ili...

-Ah, stari glupi ingliš. Beše dobrih igara u njemu.

-Komon ih sve još uvek ima, kome treba.

-Da, uzgred, da priupitam kako se ono zovemo ove godine?

-Ne znam, na svim nalepnicama je skraćenica "SEIV".

-Monitor kaže da je to "Savez za Eventualno Izgubljeno Vreme".

-Vidiš igru i u komonu? šta sve može da znači "eventualno"?

-što god ti srce poželi. Najlepše od svega je što nikad nismo gubili vreme, koliko ja znam. Nikad.

memoari jednog urednika

Ovde ubacujemo sećanja čugoa Ljafa, čuvenog novinara.

Pazi ga sad, nakanio sam se da diktiram ovo u traku, a do jutros sam bio ubeden da nema seanse bez distance. No, kad sam već ispritiscao dugmad, da počnem. Rođen sam

preskažemo biografske podatke. vidi "ko je ko na TV"

... i sad bi trebalo da se pozabavim onim što ću uvek smatrati (zvuk otvaranja pивske konzerve i ispijanja) (podriguje) (pa- uza) jebi ga gde sam stao. A, da. Baš me zamorio ovaj obavezni deo, mada sam ga sam sebi nametnuo. Počelo je to kad me uhvatio prvi flešbek. Ne, nego ovo je prvi flešbek, a uhvatio me profa da me davi kad smo se spremali za prvu godišnjicu objave Klarkovog kamena. Profa je inače čudan tip, kad malo bolje razmislim. Ima en godina preko stotke, izgleda kao da ima pedeset, a neozbiljan je za svoje godine, koje god da su mu godine. Mnogo se ponavljam, moraću ovo da dam na peglanje. E neću, nek ide kako ide. Zašto normalan čovek mora da se ukoka kad hoće dušu da istrese na traku? Kod nas u čantou si bar imao dežurnog slušača i otišao bi kod njega i istresao šta imaš; čini mi se bolje od ovog pacovčeta na krevetu. Možda je ovo u drugu ruku bolje, jer ne vidim kome pričam. Instalacijo! Provetri malo. O K. Taj profa, da se vratim na njega, radio je na QTV već dva miliona godina, nikog starijeg više i nema, on je nešto kao šef tehnike, ili već tako nešto, uglavnom služali su ga što se tiče koncepcije i kontracepcije. Tog dana, kad smo radili jubilarnu emisiju, već sam imao na umu da ću jednom pisati nešto, nešto za na papir, pa sam se malo ozvučio. Posle bi trebalo da ubacim i sliku. A, ne. Ništa slika. Ovo ide isključivo na papir. Neka mašina samo ubaci opis slike gde je nužno. (1)

-Imaš još dva minuta. Namesti tog svog slepog miša.

-A, misliš na leptir mašnu. Dobro?

-Lep si kao slika. Ej, Vaša preosvetljenosti, pojačaj malo zadnja. U žuto. Dobar. A ti pazi šta pričaš, ima budala koje ti veruju.

-Odakle da počnem? Prvo treba da ide gradonačelnikov govor ili GenSekUNov. Ovaj prvi je nekako važniji publici, ali su ga dosad sigurno već videli na kablu. Đavo bi ga znao. Idemo gradonačelnika na zonsku mrežu, a genseka na svetsku, plus skraćeno kontra. Gradonačelnik srećom šopa sve same gluposti, ni ne dotiče

se glavne teme. Gensek već nije tako dobar... da vidimo... evo, 57. sekunda, spominje uspešnu razmenu sa orbitalnim partnerima, prepraviti u smislu da porez koji gospodari uzimaju nije velik a dosta nas i pomažu, što je uzdiglo našu civilizaciju... zahtevaće nešto dodavanja, ali devojke će to već nekako izmontirati. Onda malo reklama... verzija gde piše "Međuplanetarni monopol", nemoj kablovsku ni slučajno. Alo, sedmica, koliko imam do početka?

-Imaš još pola minuta. Govoriš li uživo ili puštamo onu varijantu pola živo pola ulešeno?

-Daj sliku sa meseca od pre godinu dana, pratim živahno dok mi ne dojadi, a onda traka. Hoćeš li stići da doteraš govorcancije?

-Ne beri brigu, nismo diletanti. Pazi, idemo. Još deset. Još pet. Tri. Dva. Jedan. Ide.

** DOBRO VEČE, DRAGI PODANICI MEĐUPLANETARNOG SAVEZA STO SVETOVA. U OVOM SVEČANOM TRENUTKU ŽELEO BIH DA VAS PODSETIM NA SVETLE TRENUTKE OD PRE GODINU DANA, KADA SE NAŠA MALA I PONOSNA PLANETA PRIDRUŽILA CIVILIZOVANOM SVETU, KADA SMO PRIZNALI VLAST SAVEZA STO SVETOVA. ZNAM DA I DANAS IMA ZEMLJANA KOJIMA TO NIJE PRAVO. I JA SAM PRVIH MESECI BIO MEĐU NJIMA. AKO SE SEĆATE, JA SAM TADA PREDVODIO JEDNU POBUNU; ZAVRŠILO SE TAKO ŠTO SMO SVI SMEŠTENI U NEKI NAPUŠTENI HOTEL NA PUSTOM OSTRVU, TEK TOLIKO DA VIDIMO KAKO SE OSEĆA ČOVĀK IZBAČEN IZ KONTEKSTA. POLA GODINE IZOLACIJE, ZDRAVA LOGIKA I NEKOLIKO ELEMENTARNIH ČINJENICA SU BILE DOVOLJNE DA ME UBEDE. DA BISMO SE PODSETILI TIH RANIH DANA, POGLEDAJMO SNIMKE SA MESECA, NAČINJENE U KRATERU TIHO PRE TAČNO GODINU DANA, DVA SATA I NEŠTO MINUTA...

— slika : instrumenti, cifarnici, grafički ekrani, Mesečev pejzaž, rovokopači i ostale mašine, iskopana rupa, podignuta kupola iznad nje; užurbano pokrivanje kupole olovnim pločama.

** NA DANAŠNJI DAN, NA MESECU JE ZAVRŠEN PROJEKAT "KLARKOVA STENA". MOŽDA ĀE NEKO REĆI DA SMO TADA BILI SUJEVERNI, ALI PSIHOZA CRNOG MONOLITA JE TADA TOLIKO OJAČALA, DA SU SE ĀAK JAVLJALI BIVŠI ASTRONAUTI KOJI SU SE ZAKLINJALI DA SU GA ZAISTA VIĐALI NA RAZNIM MESTIMA U SUNĀEVOM SISTEMU, NAROĀITO OKO JUPITERA. NIJE NI ĀUDO ŠTO SU TADAŠNJI UPRAVITELJI U ZEMALJSKIM ORGANIZACIJAMA TOLIKO NAVALILI DA SE ĀITAVA STVAR DRŽI U STROGOJ TAJNOSTI.

— slika: naoružani stražari u mesečevim odelima

** ONO ŠTO SMO PRONAŠLI KOD KLARKOVE STENE BIO JE PLJUNUTI KLARKOV MONOLIT. BAR JE TAKO IZGLEDAO NA RUDARSKOM SKENERU. POŠTO NISMO ZNALI KAKO DA NE IZAZOVEMO NJEGOVO AKTIVIRANJE, REŠILI SMO DA PROKOPAMO TUNEL DO NJEGA, A ULAZ U TUNEL JE BIO ZAĀEPLJEN KAO PRAVA VAZDUŠNA KOMORA I IZOLOVAN OD SVAKOG ZRAĀENJA I SPOLJA I IZNUTRA.

— kamera putuje kroz tunel; stražara ko blata, svetlo prigušeno; u dubini je već nešto svetlije; zidovi od metalnih ploča, pod takode.

** KONAĀNO JE SKINUT I POSLEDNJI SLOJ PRAŠINE SA NJEGA. DIMENZIJE SU MU BILE DALEKO SKROMNIJE NEGO ŠTO BI SE MOGLO POMISLITI; NAJDUŽA STRANA JE BILA DUGA TAČNO JEDAN ZEMALJSKI

METAR, I KAO U NAŠIM NAJRUŽNIJIM SNOVIMA, MERENJE LASEROM I OSTALIM DOTAD POZNATIM METODAMA SAMO JE POVEĆAVALO TAČNOST PRVOG MERENJA.

— grafički prikazi svih merenja; uočljivo neujednačeno opadanje krivulje greške

** OSTALE IVICE BILE SU MANJE I NA PRVI POGLED DOSTA DALEKO OD BILO KOG POZNATOG BROJA. MALO ARITMETIKE JE POKAZALO DA SE KRAĆE STRANE ODOSE PREMA DUŽOJ KAO JEDAN PREMA E I JEDAN PREMA PI.

— kamera stize do kraja tunela. osvetljenje preko mere, zaslepljuje. nešto kao nadgrobni kamen.

** OVOG PUTA JE BILO GREŠKE; REZULTATI MERENJA SU ODSUPALI OD RAČUNSKI DOBIJENIH VEĆ NA NEKOJ ZNAČAJNOJ DECIMALI. TADA SE, SADA VEĆ ČUVENI MATEMATIČAR HULIO FONSEKA, U STVARI, PROSLAVIO, NALAZEĆI DA JE RECIPROČNA VREDNOST TIH GREŠAKA DO PEDESETE DECIMALE JEDNAKA MASI ZEMLJE ODNOSNO MESECA I TO U TONAMA. MERENJA MASE ZEMLJE I MESECA SU OTAD PONAVLJANA DOK SE NA KRAJU, POSLE UZIMANJA U OBZIR KOSMIČKIH PADAVINA I JOŠ NEKIH SITNIJIH ISPRAVKI, NIJE ISPOSTAVILO DA ZEMLJANI IPAK UMEJU DA MERE. DESILO SE ONAKO KAKO JE NALAGALA DUGA TRADICIJA NAUČNE FANTASTIKE: PORAZILI SU NAS SVOJIM TEHNOLOŠKIM ZNANJEM. SASTAVLJENA JE TAJNA EKIPA OD STRANE UJEDINJENIH NACIJA KOJA JE DOBILA ZADATAK DA ISPITA MONOLIT SVIM MOGUĆIM SREDSTVIMA MAKAR CELA IZGINULA. KRENULI SU U OSVAJANJE NAORUŽANI SVIM MOGUĆIM ZRACIMA I HEMIKALIJAMA.

— manje reflektora, mantili, beli i plavozeleni, ekrani, aparature, tastature, kreature, stetoskopi. jedan rašljaš, jedan esper i jedan ufolog budističkog opredelenja, što se odmah videlo po figuri Bude sa Denikenovim likom izvezenoj na prsima, utonuli i meditaciju. negde po strani priručna kuhinja sa gomilama prljavih plastičnih čaša, kutijama od instant kafe i sličnim folklorom. prisustvo ekspres lonca objašnjava se takođe prisustvom nekolicine jušnjaka i istočnjaka - kafa nije kafa ako vri na manje od 100 celzijusa...

** MONOLIT JE IPAK REAGOVAO, ŠTO, MORAMO REĆI, NIJE BILO PO VOLJI ZASTUPNICIMA TEZE DA JE SVEMIR RAVNODUŠAN PREMA NAMA, A NI MNOGIM DRUGIM ZASTUPNICIMA OVOG ILI ONOG: BIO JE PO VOLJI SAMO POTPUNIM PESIMISTIMA. NAKON POLUSATNE OBRADJE TVRDIM IKS LASEROM, SA MONOLITA JE POČELA DA SE LJUŠTI NEKAKVA POKORICA, I DA ISPARAVA U OBLIKU PARE NEKOG ELEMENTA (2) SA PERIODOM POLURASPADA OD NEKOLIKO MILISEKUNDI, ŠTO JE POKRILLO CELU RUPU FINIM SLOJEM OLOVNE PRAŠINE. OSOBINE DOBIJENOG IZOTOPA OLOVA I DALJE ZBUNJUJU. SVI VEĆ ZNATE DA LJUSKA NIJE SPALA SVUDA.

— slika: crna, sa jednim tankim zrakom jedva vidljive svetlosti. zračak slabo pulsira. na kraju zraka svetla tačka; toliko je svetla da je ostatak slike zamračen jer tako radi automatika.

** SPALA JE SAMO SA JEDNE PLOČICE OD ČISTOG ZLATA, NA KOJOJ JE DIVNIM SLOVIMA BILA UGRAVIRANA PORUKA, NA NJUJORSKOM KOMONU:

" AKO DOSAD NISTE PRIMETILI, DA VAM KAŽEMO DA JE VAŠA PLANETA OSVOJENA. NEMOJTE NAS PRIMORAVATI NA DE-

MONSTRACIJU SILE. POZOVITE NAS RADI DALJIH OBAVEŠTENJA. NAŠ PRIJEMNIK VAS NEPREKIDNO ČEKA NA 3097,57 MHz, FM. ODGOVORIĆEMO ZA 24 ČASA. "

— poruka stoji i gasi se polako; reklame naviru između slova. reklamira se novi zum prsten za stare kamere koji omogućava stvaranje anizotropnog polja pred sočivom, mučka nešto sa indeksom prelamanja i od idiotmatik kamere pravi snajperski teleobjektiv ili riblje oko. u središtu ribljeg oka pojavljuje se mutna zvezdica i, menjajući boju, brzo raste preko celog ekrana - to je gradonačelnik na levom ekranu, a na desnom generalni sekretar ujedinjenih nacija. na oba ekrana kamera odzumira do ribljeg oka; govornici silaze na red veličine zrna ekranskog fosfora. Okoline tih tačaka se sažimaju dok pojedine tačke iz pozadine rastu kao zasebne kuglice - delovi slike ponovo čine genseka na svetskoj / gradonačelnika na lokalnoj; žugov mikrofon je ovde uhvatio govor jednog od njih:

TXT> Dragi sugrađani, slobodni podanici Meduplanetarnog Saveza, završili smo prvi razred velike galaktičke škole civilizovanog života. Ocene koje smo u njemu dobili već putuju ka našim gospodarima, i ja se nadam, kao i vi, da smo na prvim ispitima prošli kao barem vrlo dobri.

Ovaj dan je višestruko značajan za našu istoriju, i zato, proslavimo ga kako i dolikuje, kao rođendan naše planete. Moramo priznati da nam ni u kom obliku ne pada teško to što smo porobljeni. Zašto bi nam bilo teško? Zar se vi osećate kao nečiji robovi? Orvel nije bio u pravu: ovakvo ropstvo, ako se ovo uopšte može smatrati za ropstvo, je najzad istinska sloboda. Osvajači nisu odbili nijedan naš predlog, ako je bio zasnovan na zdravom razumu i dobrobiti većine, a njihovi zahtevi su više prijateljski saveti nego naredjenja. Poreska politika je konačno i definitivno evoluirala analogno trendu efektuiranja negativnog rasta kako u apsolutnom tako i u relativnom iznosu, što se podjednako odnosi kako na prosečne, tako i na pojedinačne, uključiv i minimalne i maksimalne stope, sa indeksom od preko dvesta indeksnih poena, gde ne treba zaboraviti da su mnoge robe totalno deoporezovane, tako reći detaksirane, kao što je slučaj sa hlebom, sirevima, štampanim stvarima, mlecima i vodama i da sad ne nabrajam, efekte oseća svaki individualni pojedinac. Pri svemu tome valja napomenuti da su otvoreni jedni široki procesi, pri čemu je budžetska politika kontinuirano, neprekidno i pojačano pratila trend rasta javnih investicija i drugih izdataka, obimnih javnih radova i grandioznih poduhvata, spomenimo samo mostove i podvodne tunele koji će spajati Dansku sa švedskom, Irsku sa škotskom, Aziju i Aljasku, i ceo Japan interno. Nadalje, razvija se i druga infrastruktura, eksploracije se vrše u raznim oblastima, primetno je prisustvo progresivnog razvoja kulture, komunikacija, nauke, kako primenjene tako i u užem smislu. S druge strane, troškovi za odbranu su drastično redukovani, svedeni su na nekakav egzistencijalni minimum za održavanje organizacije, strukture i formacije, dok su od tehničkih sredstava

zadržane tek komunikacije, sanitet, veze, izvidanje i javljanje za slučaj elementarnih nepogoda, arhive i transport. Namena nekih rodova vojske je promenjena; vojska danas čini najveći ekološki pokret sveta, najveći poligon za istraživanje u marginalnim oblastima, najveći turistički kapacitet et cetera, et cetera... a sve to nas košta manje nego sveukupnost totalne organizovanosti nekih drugih javnih službi kao što su vatrogasne službe, biblioteke, pozorišta, gorska, obalska i druge službe spasavanja, zdravstvo, seizmologija, obrazo

škljoc. U interkom:

-ej profo, jesi li čitav?

-jesam. šta ti treba.

-ti si ovde najstariji, da te pitam

-da,... ne... da. da, političari su oduvek ovako tupili, još i pre sto godina kad sam bio mali, a i moj deda je meni pričao da je i pre bilo isto. ne, od gluposti leka nema. da, i meni su dozlogrdili; svašta podnosim za šaku dolara.

-kako si znao šta sam hteo da te pitam? jes ti esper?

-idi mani se, ja sam za tebe... ti si mi tek dvadeseti urednik. znam vas sve. imaš li još nešto da radiš?

-ne baš; ostatak predstave se vrti sa trake. odjavu sam snimio sinoć... sve skupa, slobodan sam kao ptica na grani. upucaće me iz pračke jednog dana.

-idemo na piće.

a šta kaže javnost

komentar iz "al ahrama"

... pa se ove godine sa posebno velikim interesovanjem očekivao izbor ličnosti godine. Tu su u užem izboru bili gradonačelnik Njujorka, Osvajač, Bivši General, Pregovarač i još neke istaknute fizionomije protekle godine.

Ne može se zamisliti izbor koji bi nas više iznenadio, a koji bi bolje pokazao svu suštinu prekretnice. Ličnost godine je Nj. V. Pisac. Uglavnom prozni. Zamalo renesansni čovek.

Kad se podsetimo prethodnih godina, kad su za ličnost godine bili birani Gandi 12 (onih dvanaestoro koji su sedeći demonstrirali pred Belom Kućom, Kremljom, Etoalom, Narodnim Uredom, Mulungušijem, Knesetom, Finlandijom, Dauningom 10 i još kojegde), Georges Pierre Glauddard (koji insistira da se ne prevodi njegovo ime, pronašao kariku koja nedostaje u evolucionom lancu između pekinškog čoveka i predaka mu), Nebih Iljazi (uveo poslednjeg člana u UN), Čang Sjining (izumeo mnemotajper - ona mašina što kuca tekst iz vaše glave, nažalost samo u ideogramima), Džoan Mdegale (borac za prava afričkih toplih sestara), Lotarijan Ljagušin (utemeljitelj opšte teorije slavističke ortodoksne marksističke teologije) i ostale šarene spodobе šarenog nam globusa.

Komentari ovogodišnjeg izbora kreću se od "ludost više, lakše se diše" do "kad se propada, bar nek je dobro dizajnirano" i "svet će propasti koliko dogodine, Q.E.D."

Čemu imamo da zahvalimo ovaj izbor? Pre svega mediju preko kojeg primete ovaj tekst. Ako gledate ovo na direktnom antenskom kanalu, javite se obezbeđenju. Ovakve stvari ne idu u etar. U etru je objavljeno da je ličnost godine Osvajač. Vi ovo gledate preko kabla, koji je nužno lokalni program sa sažecima programa velikih mreža.

Još je verovatnije da čitate ovo. Možda u novinama. Novine su takođe lokalne, u najboljem slučaju izlaze na dva kontinenta; nikad ne znate kolike mogu da budu razlike između dva izdanja; ta izdanja ionako postoje više zbog tradicije. Više niko ne može da proturi toliku količinu teksta kroz postojeće kanale. Za koju godinu, možda, kad se postave dovoljno guste mreže superkablova po okeanima.

Dotle, ako želite pristup svetskoj riznici ideja, nabavićete knjigu i čitati. Pisac knjige nije dužan da reaguje trenutno, on ima vremena da razmisli. Zna da će mu biti oprosteno ako zakasni

koju nedelju ili mesec. Tehnika mu je na usluzi - Sjiningov diktopis, istina, zna samo kineski, korejski, japanski, vijetnamski i još neke jezike (među njih spada i komon, ako vam ne smeta ispis ideogramima), ali tu je sva sila procesora, banaka podataka, tezaura, kućnih štamparija i ostalog. Njegovo je samo da polako istražuje i stvara. Vi se oslanjate na to i verujete mu da je svom radu pristupio pošteno: da je istražio, ispitao, razmislio, svario, sublimirao i stilski uobličio svojim stvaralačkim osećajem za srazmeru i osećajem za humor. Posle nekoliko vekova, vi ponovo verujete knjigama. Možda ne verujete televiziji, jer vas mrzi da pogledate šta to u stvari gledate, kabl ili podgrejani program centralne mreže; sa radiom se takođe nikad ne zna (u kolima sigurno nemate kabl), novine su možda delom štampane na daljinu ili groznim starim relejima, pa im za toliko možda i ne verujete (nisu im verovali ni vaši preci)...

Pre godinu dana, gledali ste me svake srede pred ponoć. Sada sam srećnija. Priznajem da mi je više stalo do toga da vas navedem da razmišljate o onom što sam napisala nego o mom izgledu, frizuri, seksualnim sklonostima i kako li podnosim da mi preko ružičaste jakne trče zelene reklame.

I još nešto kao uzgred: poslednji lokalni izbori izvukli su u prvi plan ljude koji uopšte ne izgledaju dobro na ekranu, ali zato imaju ideje i umeju dobro da ih zastupaju...

Reklame na javnom talasu počinju da se graniče sa umetnošću (na neke od njih počele su da se kaže parazitske reklame). Biblioteke postaju dobar posao. Filmski festivali niču kao. Rokeri su konačno okupili milion ljudi. Na tom koncertu je najveće ovacije pobrao jedan japanac koji je čitao haiku (H&Q?) uz pratnju violine, akustične gitare i klasičnih hemond orgulja.

I iznad svega, roman.

Današnji neuspešni pisci žive kao bolji sportisti; prodaju manje od milion primeraka...

Ergo, živeo nam Nj. V. Pisac!!!

delegacija u UN

zapisnik sa prve zvanične sednice sa javnim pregovorima. orbitalci su poslali repliku čarlija čaplina u najodranijem izdanju kao pregovarača; članovi delegacije su isto tako vrlo živopisni: crnkinja iz trećerazrednog bordela, hipik sa Dama. holo ne smrdi, ali. pustinja iz sahare. prodavac srećaka iz periferijske kafane. komentare je ubacio naš član Pavli Ispanović.

-Otvaram prvi zajednički sastanak orbitalne i zemaljske delegacije na temu organizovanja daljeg života u novonastaloj situaciji.

predstavnik orbite javio se prvi za reč. ustao je i iz levog džepa pantalona, negde iz visine kolena, izvadio džepni kalkulator, ili je bar tako izgledalo. slika na spoljnim monitorima se zamrzla, ali unutrašnji su nastavili da rade. čaplin:

-pod jedan, prekinuo sam svaku elektromagnetsku emisiju odavde.

bužno protivljenje, neko se dočepao mikrofona:

-ovo su pregovori. nije bilo reči da ćete izdavati naredjenja.

-dobro. odsečeni smo od sveta do daljnjeg. beležite sve slobodno, a što se objavljivanja tiče, odlučite kasnije sami. Primetili ste da smo izveli ujdurmu sa zakazivanjem ovoga kao preliminarne razgovora oko proceduralnih pitanja. takav izraz namenjen je našima kod kuće a možda će se pokazati i kao tačan. kao prvo, ne pada nam na pamet da vas osvajamo. našima kod kuće, međutim, mora izgledati kao da ste uistinu osvojeni i svi do jednog pokoreni, porobljeni i poraženi, inače smo nagrabusili i mi i vi.

Dramska puš pauza. Tišina, zatim žagor u sali. Javio se za reč jedan, pa drugi, pa ent predstavnik zemlje. čaplin je nastavio.

-koliko vidim, prilično ste začuđeni. stvar je prosta. osvajanje je naporan i zametan posao. u principu ga izbegavamo, ali naše vlasti ga obožavaju. ako imate dovoljno stručnjaka za friziranje izveštaja i slično, sastavite stručnu komisiju da najbrže što može sastavi zapisnik o toku kapitulacije, razna saopštenja, ukaze o tome kako se građanstvo ima da ponaša, razne zabrane, pravila cenzure i još šta sve vaš um može da izmisli, a za danas izmislite nekakvo saopštenje i izmontirajte nekakve zvanične

obrede koje smo kao izveli ovde. predlažem da pređemo u manju salu. mislim da su face koje smo odabrali dovoljno često korišćene pa vam neće biti preteško da nadete glumce. tekst sačinite kao da vas jesmo osvojili i dogovaramo se o uslovima predaje. pustite svojim piscima na volju. to je ona noćna mora koju nikad nisu smeli da napišu. pauzu u prenosu objasnite interferencijom između naših i vaših uređaja ili već smislite nešto.

Tu se predsedavajući prvi snašao. Dao je pola sata pauze. Pola sata kasnije održana je stvarna sednica, sa stvarnim glumcima i poslednjim direktnim prenosom u novijoj istoriji. Od onda čak ni izveštaj o vremenu više nije današnji. za vreme pauze neki su se napili, neki popadali u nesvest, a neke je zahvatio ludački optimizam bez razloga. neki vojni predstavnici su zbrisali, smatrajući ovu uvredu za svoju krajnju sramotu, jer "oni nas da smatraju nevrednim osvajanja!" je bilo daleko više nego što je njihov jadni mali ego (et id) mogao da podnese. Posle pauze, svi ovlašćeni predstavnici obe strane (naravno, samo oni koji nisu nikud zbrisali) su se skupili u restoranu - to je bila jedina prostorija koja je mogla sve da ih primi. Velika sala je bila zauzeta Velikom Premijerom Kapitulacije. Pred zbunjenim skupom u restoranu prvi je progovorio čaplin:

-pitamo zemaljske predstavnike: je li vam dosta rata? imamo načina da vas ratosiljamo te bede. Možemo se pogoditi kako hoćete. Možemo vas ostaviti da slobodno ratujete, s tim što ćemo intervenisati kad god procenimo da su isporuke ugrožene. Druga varijanta je da mi garantujemo mir, ali ćemo skloniti svo naoružanje koje je u stanju da uništi bilo šta veće od bicikla. Predlažem da se glasa.

Predsedavajući predlaže da se glasa o tome da li da se glasa odmah ili da se stvar prvo razmotri. Priličnom većinom preteže strana koja želi da sa po nekom rečenicom uđe u istoriju, pa tako počinje rasprava. U stvari, najbrojnija je bila stranka uzdržanih, no po poslovniku... Diskusija je zaista bila žestoka, a neki izdanci buduće kulture govorništa su već tada nikli. Kad su se skoro svi izredali, podiže se onaj ćupavi hipik iz orbitalne delegacije i ispali sledeći govor:

-šta je ovo sad, gospodo draga? usrali ste se, a? jebo vas bog vaš, svakog svoj, koji ste vi idioti! jednom u životu imate priliku da se otarasite svojih noćnih mora i strahova, a vi se tu koprcate u proceduralnom sosu! da vam nije možda žao što više nećete moći da pošaljete muževe svojih ljubavnica da ginu u slavu vašeg novog položaja, čina, fotelje i nove kuće u otmenijem kraju? nemojte mi reći da cvet zemaljske diplomatije ne ume to bolje. ako vam je u duši stalo do toga da svi izginete, sredićemo to za dva minuta - za tu nijansu smo efikasniji od vas. Dakle? Razmišljajte malo.

I tu on odnekud izvuče običnu akustičnu gitaru, sede na sto i obrnu jednu seriju antiratnih pesama iz poslednjih dvesta godina zemaljske istorije. Imao je veoma prijatan glas, negde na sredini između Jana Andersona i Grejs Slik.

veština podešavanja boje glasa je kasnije osvojena i među zemljanima, i to sopstvenim snagama - bilo je dovoljno

to što je javno prikazano da je ljudsko grlo sposobno za to: ako može, onda znači da nekako mora da može... pronašlo se i kako

Kad je otpevao "svetskog vojnika" čak mu je i nos pomalo vukao na Donovanov, ili se to damama pričinilo. Dame ga možda nisu najbolje ni videle, jer su se kroz suze prisećale nekih demonstracija, policije, vreća za spavanje i nekih vežeri uz tako neke gitare.

-moje dame i gospodo, još nekoliko ovakvih psiholoških trikova i nateraću vas da se setite šta u stvari mislite ili šta ste mislili a morali da zaboravite da biste stigli dođe ili ste u protivnom najgore pizde pod kapom galaktičkom kakve sam za poslednjih petsto vekova video. treba li da vas ostavimo same deset minuta? deset dana? ceo mesec vam sigurno nećemo dati, jer, ako izgubimo strpljenje sa vama, sami ćemo ispritisati vašu svetu crvenu dugmad.

Mali tajac. Nešto kao odjek moguće planetarne grobne tišine.

-stavljam predlog orbitalne delegacije na glasanje.

Delegati su se našli u gadnom sosu tada, jer koliko god da njihova lična lova i ostale pogodnosti u životu i šire zavise od vojno - industrijskog kompleksa, toliko je posle ovih nekoliko sati preganjanja svakom bilo jasno da pred svetom ne sme biti obeležen kao "onaj što je glasao za rat", ni on ni zemlja mu, pa tako već sledećeg dana nismo imali artiljeriju, od bazuke naviše. Uostalom, v.i.k. se svima već bio popeo na glavu i čini se da su svi jedva dočekali ovu jedinstvenu priliku da ga se otarase. s druge strane, ovo je bilo prvi put u našoj novijoj šugavoj istoriji da je neko imao dovoljno autoriteta da jemči za mir, makar na rimski način. na dva rimska načina: neka varvari ratuju među sobom (sve dok plaćaju porez, u protivnom dolazi čuvar i tera ih iz parka) ili neka ne ratuju nikako (porez će možda čak biti i veći ali troškovi mnogo manji).

RAZNO

oglas: prodajem povoljno veću količinu nišanskih sprava. pogodno za fotografiju, kartografiju, geodeziju, astronomiju i izradu učila. šifra "artiljerac".

obaveštenje svim vlasnicima radiokomunikatora

// klasa #BF - samo po kablu i papiru //

prestaje da važi opšta dozvola za upotrebu komunikacione šifre po saobraćajnom protokolu FB74W, pošto su u orbitalnoj stanici uspeli da je probiju. pređite na FB39A i razredite razgovore do daljnjeg. izražavajte se lakonski, sa što manje fraza, interpunkcije i ostalog prepoznatljivog smeća. preporučujemo čak izbacivanje razmaka između reči ili njihovu nasumičnu zamenu drugim znacima; napišite nešto softvera za predšifrovanje inače ćemo u dogledno vreme skroz morati da predemo na kablove i pisma. držite se čvrsto!

šomlo Arlajami, sekretar

Svetskog Udruženja Slobodnog Talasa (FWWA)

pretplatite se danas: video salata sa najboljim razlikama između zvanične i stvarne verzije svega i svačega - od vesti do crtanih filmova. umiraćete blaženo od smeha svakog dana.

pozovite "si-video-juče-danas-malo-sutra", #68162/378

vanredna prilika: snimak poslednjeg direktnog prenosa na kvalitetnom optičkom disku. ponude pod "99.99".

do tog dana sam se redovno uspavljivao nadom da ću sutra biti živ kad se probudim.

zapis na zidu muškog toaleta
aerodrom lagvardija - njujork

pregovori, malo po malo

ovde navodimo nekoliko odlomaka iz raznih tekstova o toku pregovora između orbitalne i naše delegacije

Pregovori su implicitno bili zakazani još posle prve razmene radio-poruka, a eksplicitno po izbijanju prvog svetskog mira. Problemi su oočeli kad je trebalo sastaviti zemaljsku delegaciju. Neki su smatrali da je treba birati iz redova diplomatskog kora u UN. najozbiljnija zamerka tome je činjenica da su svi oni veoma bistri (ili bar većina) kad se treba preganjati sa svojom sortom. Ovde bi mogla da ostane tačka na kraju rečenice, kad iz nje (rečenice) ne bi sledilo da su oni ipak zatvorena zajednica koja može da predstavlja čovečanstvo pred samim čovečanstvom, ali da van toga nemaju mnogo veze sa pravim životom, i skoro nikakvog iskustva u preganjanju sa nepoznatim.

Zato je sačinjen nekakav kolektivni foto - robot sa svim potrebnim opisima osobina, sposobnosti i karakternih crta kakve bi trebalo da imaju pregovarači. Sve tajne službe članova Saveta bezbednosti su se potrudile da takve nađu. Izbor je začudio ceo svet, ali je sa 0.9997 odgovarao traženoj slici. u ekipi su bili, sa zemljine strane: poslednji prodavac ajfelove kule, jedan profesionalni kockar, prevejani direktor neke real-soc zadruga; debeo, mastan, pravi zadržigli glavonja iz onih vremena; svetski rekorderi u autostopu, maratonskom praznjenju krigli, zatim jedna devojka koja se bavi planinarenjem, jogom, blagom drogom, rasejavanjem imunoćelija protiv herpesa, strikanjem, molekularnom psihologijom, prodajom drangulija po kućama. Nije ih čak ni bilo suviše teško ubediti da dođu. Najveće su iznenađenje priredili poslom koji su obavili: baš kao praviiskusni pregovarači.

...

-uglavnom spavamo; ponekad stvorimo sebi dvojnika na zemlji, uvek drugačijeg, pa ga živimo dok nam ne dojadi. ovo što sad vidiš. uglavnom dozvoljavamo da glupo pogine, naročito ako to ima neke svrhe. slali smo već svoje ljude na zemlju. montezuma, nekoliko karlosa i markosa, lažni car šćepan mali, timoti liri, pausanija, atila. da, pravimo i decu, ako vas to zanima, ali tad nas je već uhvatila zemlja i nema mnogo vajde od nas. vi ste zarazni. uostalom, dvojniki nije obavezno klon. bilo je to nemoguće dok se nije pojavio tesla (3). imali smo običaj da izvučemo čoveka dve sekunde pre nego što bi inače umro, sa našom svešču

umesto pokojne.

-ako ste već mogli, zašto ga niste spasili sa prvobitnom sveću?

-da li biste voleli da se do kraja života sećate kako ste umrli? da i ne spominjemo etičke razlike. i čemu bi to služilo? kad biste razvili svoje medicine?

-mislite medicinu?

-mislim baš u množini. vaše medicinske nauke još nisu dale valjanu sintezu.

-to će biti moguće kad proniknemo u molekularnu biologiju.

-sranje u koloru. znate vi skoro sve, samo se pravite ćoravi.

(3)

-šta je dalje bivalo sa vašim preuzetim lešom?

-ah, da. ostavljali smo im da biraju da li će da prate šta se dalje događa sa njihovim telom ili da spavaju. nekima smo to prikazali kao nirvanu, nekima kao pakao, raj, had, dženet ili šta se već kojoj babi snilo.

...

-zahvaljujemo na ukidanju rata; konačno smo dobili priliku da shvatimo koliko su drugi načini za svađu teži ... i zabavniji. jedna stvar je, međutim, ostala sumnjiva. spomenuli ste trgovinu. na kakve ste ono isporuke mislili?

-šta očekujete?

-odgovaranje pitanjem na pitanje je naš običaj.

-onda ste nam već, možda i nehotice, isporučili sam taj običaj. šta sad očekujete?

-sad? bilo šta. dijamante, robove, persijske tepihe, robinje, travu, droge, antibiotike, pločnike, donove, artičoke. otkud možemo znati šta vama može pasti na pamet. upozorio bih vas da i mi moramo imati koristi da ne bismo stagnirali, inače će vaši izvori snabdevanja postepeno presušivati.

-količinski zahtevamo minimum: od svake narudžbine ukupno jedan primerak, bez obzira šta je naručeno, koji na kraju ostaje vama. nama treba kompletan snimak stvari da bismo ga poslali.

-vi trgujete informacijama?

-to ste dobro zapazili. kad imate mogućnost da rekonstruišete sve što ste snimili, informacija - snimak - je čisto materijalno dobro. k tome, troškovi prenosa materijala bi bili neverovatni, a pomislite i na rastojanja, vreme isporuke, kvarljivost robe, ostale troškove i druge gluposti. informacija se može skratiti, spakovati, dovoljno brzo poslati i naplatiti.

-koliko vi to živite kad očekujete da za života zaradite na ovome? i svetlost putuje ograničenom brzinom.

-sve je relativno, moj alberte. ne pitajte previše, počećemo da vas lažemo uzduž i popreko a da nećete znati kad. ovako: izgradićete po našem projektu desetak predajnika i skenera strukture; mi smo već dobili nekoliko narudžbina. čim izradite prvi predajnik počinjemo sa odašiljanjem tri hiljade osnovnih tipova kamenih blokova, a zatim i kompletne opšte strukture kineskog zida. posle toga dolaze na red i neki muzeji, kompletan van gog,

dali, pikaso, šumanović, lao ce, dostojevski. knjige i slike isključivo bibliofilski primerci i originali.

-zar bar knjige ne možete prekodirati? ipak se sastoje od konačnog skupa znakova.

-jeste li nekad slušali simfoniju preko voki-tokija? vaše knjige imaju i svoj miris, povez, požutelost, debljinu, težinu...

-vi ste kolekcionari?

-u neku ruku. možda više ljubitelji retkosti i egzotike. ah, evo javljaju mi da je nacrt predajnika i skenera već prebačen u vaš računar. da krenemo sa poslom?

gle, ko nam ide

mesto radnje: neopisivo, pošto je to orbitalna stanica nezemaljske izrade i nijedan je zemljanin nije video. dve spodobе, čiji nam je opis do daljnjeg nedostupan, dostavila su nam ovaj mašinski zapis razgovora. obećali su još. pretpostavljamo da je izbor materijala potpuno subjektivan, kako sa njihove tako i sa naše strane, što ne bi trebalo nikoga da čudi; no, bolje i to nego nikakav materijal. takođe pretpostavljamo da "mašina" predstavlja nekakav brodski računar, spremačicu, kafe kuvaricu, psihijatra i ko zna šta sve još. (4)

-je li bre, a kakav je taj novi što nam ga tako milostivo šalju?

-tip je u stvari relativno mlad. nikad čuo. Možda je neki od onih školaraca (5) sa kojima ne znaju kud bi i gde će najmanju štetu napraviti dok uče posao.

-a šta smo mi zgrešili?

-zasad ništa, ali se posadama na udaljenim postajama u načelu ne veruje jer im od duga vremena svašta pada na pamet, te im treba s vremena na vreme staviti do znanja...

-da ih veliki brat posmatra.

-čitaš prave knjige ali ih vadiš u pogrešno vreme. to što mi imamo još nije veliki brat jerbo ga uvek možeš srediti. našima nije ni stalo do toga da ih obožavamo, samo neka su isporuke redovne, u što većim količinama i što egzotičnije, to skuplje.

-i šta predlažeš da uradimo?

-protiv čega?

-inspektora.

-Ne buđi deca. šta nam on može? dokumentacija nam je ok, a ostalo ne može da ukapira bar za dve godine.

-to baš nije dugo.

-pravilo 47: uvek se izražavaj u lokalnim jedinicama inače ih nikad nećeš naučiti.

-onda imamo vremena...

-ravno dve godine.

Dva dežurna osvajača u orbitalnoj stanici čutke su srkala kafu. Jedan slađu, drugi gorču, misleći. Premišljajući. Progovorili su u istom trenutku.

-šta da uradimo za te dve godine.

U stvari je rekao "pedeset četiri rimeje", no to su njegove lokalne jedinice.

-pod jedan, okani se nostalgije jer bi mogao na to da te uhvati. pod dva, koliki promet pravimo?

-znaš i sam.

-imam otprilike nešto kao ideju.

-ali ni ja ne znam sa koliko se nula to piše.

-koliko pravi normalna osvajačka orbitalna stanica oko planete sa civilizacijom ovog tipa?

-ohladiće ti se kafa. kako možeš da piješ tako slatku?

-tako mi naspelo. ne vrđaj. koliko?

-dva do pet puta manje.

-QED.

-a?

-be. QVOD ERAT DEMONSTRANDVM. što je i trebalo dokazati. on nema šta da nam prebaci jer pravimo posao. gornjem i donjem domu smo poslali takvih stvari da će im trebati da srede još dvadeset planeta da bi našli nešto bolje. ostaje samo da ga ubedimo da je naš metod šašav, sulud, nikakav i delotvoran. jasno?

-podsetio si me odgovarajuće teorije. skalamerijo, oglasider sel

QJB> da?

-ne kaže se da nego i, "true", "rodzer", "uključeno", "potvrđeno", "pozitiv", "afirmativno" itd. ako ne počneš na vreme da koristiš domaće jedinice, nikad se nećeš navići.

QJB> ne davi. sam si juče naručio ovakav ton. šta si hteo?

-citat od onog njihovog, kako se zvaše, nije Marfi nego onaj drugi, o Hajzenbergovom principu za zatvorene ljudske grupe.

QJB> odštampano? na ekranu? mentalno?

-ne. čitaj.

QJB> " suština je u tome što se stanje u bilo kom objektu sa posadom (kasarna, bolnica, fabrika) ne može saznati. IGNORAMVS ET IGNORABIMVS. ne postoji mesto koje bi se zvalo "u vojsci", "u pozorištu", "u fabrici", "na brodovima", jer postoje samo pojedine kasarne, brodovi, pozorišne kuće, pogoni sa određenim posadama u određenim vremenima. Pri promeni bilo čega menjaju se i odnosi i nema tog posmatrača koji bi mogao da sagleda celu sliku a da je ne promeni. Ako je bio na mnogo mesta, mnogo je video a nigde nije doživeo dovoljno (a ako jeste, postao je pristrasan). kad dođe u novu sredinu uvek je nov a i svojim dolaskom unosi promenu. kao čovek sa strane nije odmah primljen i uvek nešto sakriju od njega; kasnije ako bude primljen u društvo više ne može da bude privržen svom zadatku; to i jeste jedan od uslova da bude primljen. potpuna inspekcija ne postoji; postoji samo strah od nje. "

-to sam mislio.

-i što si onda napunio gaće?

-otkad mi nosimo gaće?

QJB> odjava. statistika za ovaj posao...

-zavezil!

QJB> ok.

-bolje je bilo onako, a? sad je dovoljno da mu uputiš jednu nesmotrenu primedbu i okrene ćurak naopako. imaju li ovi dole neku rutinu po kojoj bi mašina mogla da raspozna kad se zezamo?

-mislim da su imali ali su je batalili. navodno, zezanje više nije zezanje ako nema ko da ga shvati ozbiljno.

-elem, predlažem da ga, mislim na njuškala a ne na QJB, kod svake stvari u koju bi hteo da zabode nos zatrpamo brdom suvišnih činjenica i nerešenih problema u vezi sa njom... i bez veze, takode, pa nek on trlja glavu sa svim tim kako zna i ume.

-a verovatno da ne ume. a kad bude umeo, tad je već jednom nogom na našoj strani, ali šta ako je drugom nogom toliko ugazio u pravilo službe da nam još uvek ne da za pravo?

-onda je veoma verovatno da je toliko tup da se neće snaći. povećaj mu dozu dok ne oklizne umom. zatrpaj ga, zabuni ga, brigo naša predi na njega... moraće jednom. smatraj ga pametnijim, odgovornijim itd itd.

-to me podseća na vreme kad sam pravio raspored dežurstava pored klinorila, po specijalnostima. to je ona šašava mašina puna bubica kojoj nikad nisi mogao da sipaš soli na rep. da ne dužim, nevolja je bila u tome što je nekima trebalo dati duže smene, drugima kraće, nekim strukama u strogo određeno vreme, drugim bilo kad, neke na strogo određene sulindake, druge na bilo koje. k tome sam morao da pazim da se niko ne sudara i da mašina ni pet minuta ne bude bez nadzora na svih devedeset sulindaka.

-pazi, lokalne jedinice!

-dobro, devedeset devet (6) terminala.

-ne čudim se što su te poslali ovamo.

-nisu zbog toga, uopšte nisam bio loš.

-ne mislim da si ovde po kazni, nego da nisi nikako mogao ostati čitav do kraja tog posla. zar to mašina nije mogla da uradi?

-mašina je počela, pa je izračunala da je ovo onaj granični slučaj kad intuicija postaje brža od kombinatorike, a oko brže od adresne povorke. imao sam podršku samo u vidu brzog testiranja svojih ideja. kad sam treći dan objavio raspored, sledila su tri još napornija dana burnih rasprava. za sve što bi od mašine prihvatili bez roptanja, na mene su osipali drvlje i kamenje. neke sam uputio da upitaju mašinu za recenziju ili da se nagode međusobno oko alternativnih varijanti; najupornije sam doveo pred ploču, objasnio im kako se to radi i pustio ih da pokušaju. odustajali su veoma brzo.

-misliš da će to da upali kod ovoga?

-ne znaš dok ne pokušaš. sve, sve, samo da ne moramo da se držimo naređenja od kuće.

-kako oni uopšte zamišljaju da mogu da nam naredi nešto protiv naše volje? od toga nikad ništa ne ispadne onako kako oni žele.

-mislim da im je jedino važan ugodno složen izveštaj. ispunjenje njihovih snova o moći, veličini i uspehu. i zarada je tu.

-sve to dobijaju, redovno i blagovremeno.

-dižem ovu šolju kafe sa željom da i naš dragi inspektor to shvati.

gle, ko nam ide

QJB> upadam. ni jedna zemaljska kultura ne nazdravlja kafom.
-irskom?

QJB> izvini. odjavljujem se.

whiskey bar

opet malo iz žugovih memoara - nastavak snimka. montaža snimka je uglavnom mašinska; ručno doterivanje i opise situacija radila Druga Honskirdova Grupa

Profa me, međutim iznenadio. Kad smo počeli da izbacujemo zvanične verzije u etar, a to je počelo već pet minuta posle prvih pregovora, mislio sam da će mu se zgaditi i da će konačno dići sidro i preći na kabl ili papir. Međutim, ništa od toga. Čak bih se zakleo da mu se cela stvar svidala, kao da je uživao u celoj mučki. Čudan stav za jednog tipa koji bi po logici stvari morao da živi jednom nogom u prošlosti a drugom u grobu; očekivao sam od njega barem učestale i dosadne male jutarnje tirade o poštenom novinarstvu i društvenom cilju medija. Ništa od toga. Pitao sam ga, a on veli da je ovo prvi put da ceo svet zna da zvanična verzija laže, a opet navija da laž uspe. Pa reče da ga manje brine to što lažemo, a više to što nikad nisi siguran da neće negde neka budala da ispali stvarnost u etar. (Kako reče ona riba - stvarnost je pomagalo za one koji ne podnose alkohol). Tu je u pravu. To je naša mala noćna jeza, tiha katastrofa za vratom. Šta bi bilo kad bi se našla budala... (kad se malo bolje počesem po sećanju, to se već desilo. jedan ludak je emitovao neki smušeni tekst u kojem je urlajući u mikrofon izlajao sve naše najgore tajne pravo u etar. efikasno je neutralisan povoljnim kritikama za "izvanredan uzmah mašte dostojan imena jednog Orsona Velsa, daleko iznad ustaljenih tokova savremene naučne fantastike", čak je dobio i Huga) a takvih se uvek može naći... i zato smo svi složno glasali za zabranu prodaje radio uređaja i podsklopova, izuzev registrovanim predajnim studijima. Sa cenzurom nikad nismo imali problema. Kad nam nešto promakne, oni nam ukažu na to i mi odmah ispravljamo, ili čak primetimo pre njih. Profa veli da nikad nije tako uživao u saradnji sa cenzurom, štaviše nikad nikako nije ni uživao u tome. Elem, tako smo otišli na to piće. Bilo nam se kanda smučilo što već godinu dana lažemo u etar, bez obzira na to što smo to radili zaradi golog opstanka ljudske rase. Ja sam bar imao nameru da se na tu godišnjicu napijem, mada mi to nikako nije u kulturnom nasleđu... ili baš zato.

bar u krivini hodnika između dva studija. dim, dim, žagor, bućna uzaludna ventilacija. tavanica u vidu uspravnih izukrštanih ploča. između ploča jednobojni izvor svetla

usmerenog uspravno. svaka svetiljka sija na svoj deo poda. da je prazno, izgledalo bi kao da je mozaik; ovako je publika šarena.

U tom baru uopšte nema viskija. Na svakom stolu je mala tastatura na kojoj se ukucavaju narudžbine; tasteri (ili nešto kao tasteri) su dovoljno sitni da iole pijan gost ne može ništa da naruči ni da prisloni karticu kako treba. Specijalitet kuće: kad naručiš viski, javlja da ne drže viski. Ako sledeća rečenica sadrži bilo kakvu upitnu rečcu ili upitnik, ispisuje, bez obzira na njen smisao, "kraće je da u naziv radnje stavimo ono čega nema; nema viskija i nema šipke, ostalo imamo".

-nervira me sva ta psihoza. "imaš još dva minuta...". sranje. kao da ne snimamo za sutra.

-psihoza se forsira. mora da izgleda kao uživo, inače ode mast u propast. mada, i ja mislim da preteruju sa tom psihozom. ovo danas je ionako retrospektivna emisija. čak smo i govore mogli izmontirati mesec dana unapred. najbolje od osvajača, singlovi protekle sezone.

-šta mu to beše singl?

-mrzi me da ti objašnjavam. obrati pažnju na monitor dok ja naručim.

-ne znam baš da li me naročito zanima. sutra ću na kablu ionako videti titlovanu verziju.

-titlovanu verziju?

-to je najnoviji štos na kablu. nabave negde ono što će ići na talasu, pa pošto se to cenzuriše, svi znaju da se tamo govori koješta. devojke i momci onda na svoj snimak nabiju titlove, ali sa onim što je pesnik u stvari hteo da kaže, i to skraćeno, znaš...

-ne, ne znam. titlovi nikad ne prenesu više od 0.3 .

-da, ali nikad nisam primetio da nešto suštinski fali. po pola minuta prođe bez titla, onaj melje li melje, i posle kad pogledaš, sve što je rekao zaista je ušlo u titlove, osim praznih fraza. Ej, evo ga, da čujemo na šta liči ovo što su momci skrpi-li.

-šta?

-govorancija iz našeg studija. kako li se ovde pojačava zvuk? ovo je grozno, neće da nam pojača zvuk dok ne otkucam naredbu. pedeset znakova imam da kucam. tako se izgleda brane od ljubitelja galame.

monitor/slika: tadašnji gensek, diplomatski kor i svi oko njih pažljivo osluškaju. ogromne kugle plazma zvučnika lebde oko njih stvarajući pomalo nadrealnu atmosferu. zakažano vreme za sledeću poruku iz orbite prošlo je pre desetak minuta. svi se vrpolje i prave da nisu uzbuđeni. režiser jedini dozvoljava sebi pesničku slobodu da se prepusti panici i hladnokrvno ubacuje seriju nepovezanih reklama i kratkih prenosa sa raznih trgova po viđenijim gradovima.

(neke stvari zaista nikad ne izumiru: u velikim trenucima uvek ima dovoljno onih koje instinkti krda nepogrešivo odvedu na ulice i trgove. to ne može biti čista radoznalost: već pet gene-

racija se iz fotelje sve to mnogo bolje vidi nego sa lica mesta. ili se možda ipak varam?)

monitor/zvuk: malo belog šuma, loše filtrirano prašnjenje, i prva poruka sa Zemlje: "govori vam govornik ujedinjenih nacija zemlje, u ime svih naroda Zemlje: nikad nećemo pristati da budemo osvojeni; ako nas i osvojite, nikad nas nećete pokoriti; kad pomislite da ste nas pokorili, onda se pričuvajte. sad se pokažite da vas vidimo ko ste i šta ste. gotovo. prijem."

-šta kažeš?

-bio je hrabar.

-protiv koga?

-pa, protiv osvajača.

-osvajača malo sutra. lako je biti hrabar protiv nepoznatog, što kažu. bio je hrabar protiv svojih kod kuće. u to vreme su me bili poslali da opremim malu be salu u UN da bi mogla da se prenese i stereo slika visoke rezolucije. ne smej se, tada je to bila rezolucija ipo. Posle smo dobili i bolju, ne kažem, elem...

-mali, još jednu turu.

-i ti meni čitaš misli, a? da si ti samo video kakvu dževu su digle raznorazne struje u toj sali... te jedni su za pucanje na prvi pogrešan potez, pa drugi tvrde da je sve to blef nekog sa zemlje, pa ovo pa ono. treći, tačnije nulti su bili za pucanje pre pregovora; videlo se koliko su se usrali i koliko drže do svoje paljbe.

-kako to misliš?

-da su imali kakvo-takvo mišljenje o svojoj pucnjavi, sledilo bi da posle toga nemaju s kim da pregovaraju jer su sve pokokali. na kraju su sastavili neki smužen tekst, nit smrdi nit miriše, još malo pa kao turistička dobrodošlica. onda se taj Mzenda dočepao vruće linije i ispalio taj svoj tekst. usput je uključio i interni video tako da je sve snimljeno, i eksternu liniju za ceo svet. Za nevolju, nije ubo šifru za vruću spoljašnju, nego za čekalicu, a dok je to došlo na red već je profiltrirano i smučkano kroz editor u tamo nekom odeljenju; pola se nije čulo a pola je razblaženo reklamama i tek tada pušteno u svet. rekao je on njima gore u orbiti i više od ovog što si sad video. sreća, te se ovde izbacuju sve slabije plaćene reklame.

-i šta su mu radili? mora da je išao na žestoko ribanje, a?

-nije. nisu stigli ništa da mu urade, jer je istog trenutka stigla poruka odozgo.

-od njegovih glavonja iz Namibije?

-ne prekidaš me ili ću ti sipati dezodorans u pivo! odozgo, bato, pravo sa neba. kako ono reče "cenimo vaš hrabri istup ali to nikako ne odgovara našim namerama; pogrešno ste nas shvatili. ako ste za jednu demonstraciju sile, raščistite prostor ispred Kremlja, Bele Kuće, i sklonite bicikliste sa Tjen An Mena, za jedno pola sata dajemo predstavu."

-sećam se predstave. nije mi jasno kako su to izveli?

-kako si prošao sa fizikom?

-srećno provučen. ako misliš da mi drobiš fiziku u pivo onda bolje dezodorans. možeš li ukratko da mi objasniš kako su uspeli

da mekano spuste svo orbitalno dubre i to na hladno. da ga nisu ipak teleportirali do nekoliko stotina metara pa onda malo usmerenog magnetnog snopa, a?

-to ne bi delovalo na keramičke špijunske stvarčice, a uz to ja ni do danas nisam ubeden da oni stvarno znaju da teleportuju. uostalom, i radari su tad poludeli pa su te škopocije primećene tek kad su se mogle videti golim okom.

-bilo je veže.

-u Bejdingu je bio dan. vidiš, osnovni problem sa termodinamikom je u tome što svaka mašina na ovaj ili onaj način koristi pretvaranje energije iz jednog oblika u drugi. proces ni iz bliza nije savršen, čak bih rekao da u principu ne valja jer puno iskorišćenje imaš samo ako ... vidi ono!

-a, ona mačka na trećem monitoru? da ti sredim?

(tu sam ga srao. ribu uopšte nisam poznavao, posle sam tek ukapirao i kako mi se to desilo, a hteo sam malo da se duvam pred profom. mada, ruku na srce, ne bih se uplašio ni da je trebalo da mu stvarno sredim. imam i ja svojih načina...)

-stari vuk je već sredio sebi, šta mu je godilo da sredi. divim joj se više kao umetničkom delu. od recimo osamnaeste godine naviše svako ima pravo da se izražava kako hoće, da izgleda kako hoće i da se smatra odgovornim za sve to što po svojoj želji uradi. izgled kao poruka, što da ne. ona je umetnik i delo u istom pakovanju; nije štos kako izgledaš, mislim kako si građen i to, nego šta radiš s tim. otkad samo ovako dobro izgleda? gde sam stao. jedino ako imaš apsolutnu nulu na hladnijoj strani procesa, što je blago neizvodljivo ili se ne isplati. razlika koju ne mazneš nestaje u vidu lastinog repa i zove se otpadna toplota. ako neko napravi štos kako da iskoristi otpadnu toplotu...

-jasno. malo je zeznuo termodinamiku negde oko one lekcije koju sam propustio zbog krajnika, i može da upotrebi trenje o atmosferu kao izvor energije za kočenje. šio mi ga đura. sve mi se čini da tu nešto ne štima. da to nije perpetuum mobile broj 4639217?

-znaš, po svim aerodinamičkim i energetskim proračunima ispa da da bumbar ne može da leti. ako smo u stanju da dokažemo da je nešto, što se već desilo, nemoguće, to samo znači da je stvar nemoguća ako naš dokaz valja i obratno. koliko generacija osnovnih teorija u fizici pamtiš?

-da pređemo na viski, a? znaš da sam bio pred belom kućom to popodne? doveo sam neku ribu sa sobom da se napravim važan, imao sam propusnicu za sebe i tonca. tonac je upravo tada bio iščao svoj smisao za događaj i eskivirao me poradi neke sitne tezge u nečijem privatnom studiju. jedva sam držao kameru kad je ono sve počelo da se spušta, prvo zato što sam stajao previše blizu pa sam kameru držao okrenutu veoma uvis, što je u principu neugodan položaj jer tražilo ne može da se izvrne baš na sve strane, a drugo što sam zaradio duboku jezu gledajući njeno lice. mi iz tadašnje mreže smo tada već ponešto znali, i očekivali smo u najmanju ruku spuštanje svemirskih glavonja sa pevanjem i puca-

njem pa makar svi mi izginuli u ime dobre slike i tona. ona nije imala pojma a ni ja nisam mogao bog zna šta određeno da joj kažem. ej, matori, jesi li nekad video pravi strah?

-ne. da. osetio sam ga. bez ogledala. otkud znam kako izgleda.

-mislim da je strašnije to gledati nego osećati. i onda, olakšanje, kad je videla na monitoru šta se to u stvari spušta. naš mili i dragi orbitalni otpad. šta bi ti uzeo kao simbol čovečanstva u tom trenutku?

-ne bih svinju. svinja je plemenito i čisto stvorenje. možda nešto što živi u jazbini i svoje đubre izbacuje pred vrata.

-režiser se najbolje usrao. ne naš, nego onaj državni ceremonijal majstor. u trenutku spuštanja trećeg špijunskog satelita sa bojevom glavom naredio je da se svira američka himna.

-uslovni refleks. strana sa zastavom bila je okrenuta prema njemu. nikad nisam saznao zašto je onaj biciklista zgnječen.

-smatrao je da niko nema ovlašćenja da mu zabrani da sedi na trgu i opravlja bicikl. milicija je na kraju digla ruke od njega i u ime demokratije mu dozvolila da zavešta kičmu istoriji.

-i bicikl.

-bicikl je još tamo. redovno dopumpavaju gume; ventil nije zatrpan. ekolozi su već tada bili dovoljno jaki u Bejdingu da ovu opomenu zadrže kao spomenik.

-zamisli kantu za otpatke umesto kipa slobode.

-izvrnutu... da, to je to. zar je moguće da smo bili takvi?

tu obojica obesismo noseve i zagledasmo se u ostrvca pene u svojim kriglama. pivo je bilo četvrto, a pena bockavo šarena pod onim šarenim svetlima. bilo nas je sramota samih sebe i svog vekovnog zaleda, stideli smo se iskreno po čitavom telu i nismo ni primetili kad se ona devojkica od malopre spustila na stolicu pored njih.

-šta ste se snuždili?

-nisam siguran da se poznajemo. ko si ti?

-na meni si pario oči malopre, ali si toliko zaljubljen u sebe da nikad ne gledaš druge kanale kad ide tvoja emisija. ja vodim "trice i kućine". tvoj termin, moj kanal.

širila je oko sebe lako spokojstvo i miris sandalovine. nisam izdržao da ne pogledam: naravno, sandale na nogama. šta je ono profa malopre pričao o izgledu kao poruci? ovo je više ličilo na gusto šifrovan telegram.

-ne gledam ja ništa što ne moram. profu znaš?

-ćao malena. još se bojiš termostata?

-još pantiš to?

-zvali su me "kameni čip". pamtim ja svašta.

-u čemu je taj štos sa termostatom?

-živela sam s njim u nekoj drvenoj straćari, onako iznad vode pa na stubovima.

-to se, dušo, zove sojenica.

-tako se zvalo kad si ti bio mali? e tamo su nas smestili, tad smo sa nekom ekipom bili nekoliko nedelja kod mindanaoa, i imali smo neki zamrzivač u prizemlju pa se ta krtija nikako nije dala urazumiti da stoji vodoravno. verovatno je kriv i naprav-

ljen. svaki put kad termostat isključi motor, skalamerija se dobro protrese, a i kuća to oseti jer ga je neko vezao uz noseći stub. bila sam stalno neispavana. ova matora mrcina je spavala kao odojče.

-posledice druge mladosti i čiste savesti. zato si ti lepo prespavala prepirke sa producentom i organizatorom.

-niste mi odgovorili.

-u svakoj generaciji imaš nekoliko idiota koji zalivaju welt-schmerz pivo. kažu da tako lepše cveta nego sa stajskim đubrivom.

-iz priloženih primeraka stižem utisak da se stvar kroz istoriju uopšte nije menjala. a šta vas to posebno boli na ovom svetu? afrika? levo koleno? uvo?

-kaži još nešto pametno pa ću ti naručiti toplo pivo. još znam broj tvoje kartice.

-pripazi malo sa tim brojem, postavljen je alarm na njega, pošto imam novi. dakle, gospođo, u kojim predelima osećate bolove? sever? jug? prepone? aljaska? slepoočnice?

-preskoči to. imaš li nešto lepo?

-pa imam, ako te zanima nešto vrelije od kafe.

-znaš da pijem hladnu.

-ja ne. šta to imaš?

-vruć materijal. nije čak ni za kabl, ni za... obične beleške.

-studiraš?

-ni studenti više ne beleže, nego im se obezbeđuju snimci. tvoja diploma potiče iz kenozoika?

-kakve onda beleške?

-nešto kao dnevnik. da znate s kim sam živela poslednjih nekoliko meseci...

njena priča

ovo poglavlje potiče iz njenih beležaka. iz poštovanja prema njoj kakva je bila ranije, složili smo se jednoglasno da joj ne spominjemo ime. priču će možda prepoznati pedesetak ljudi, a to su ionako njeni prijatelji. što se same priče tiče, možda je malo zbrkana, pa smo stekli utisak da je to beležila više za sebe, s namerom da jednog dana ima šta da priča unučićima, ili, kad/ako jednom bude počela da pridikuje svojoj deci, da ima iz čega da se seti kakva je bila i šta je mislila kad je bila mlada. u trenutku kad je ovo beležila, ona je tek tri godine radila taj lepi posao slobodnog novinara

Uopšte ne znam zašto ovo pišem. Možda je tip dovoljno čudan da ne želim da mi promakne neki detalj. Ne pije, pušenje smatra za nastrano, ali... ono ostalo mu veoma prija.

Sinoć me iznenadio. Ja ne zarađujem loše, ali on ima para ko blata; sve mi se čini da ih je negde digao. Ima u poslednje vreme otkačenih mučkarosa, sve neke bivše vojničine. U vojsci više nema velike love, pa su se razbežali, digavši usput šta se dići dalo. U stvari, jedino što mu nedostaje za taj profil jesu vojnički maniri. Prošli smo pored nekih generala, nije ih ni primetio. Znam vojsku, morao bi bar malo da se pomeri. Nikako mi nije jasno otkud mu tolika lova - a ne izgleda mi da je navikao na nju. Ponekad mi se čini da vodam po gradu siromašnog rođaka sa sela kome je u dvorištu izbio izvor nafte. Pravi skorojević. To se sve još da proveriti. Inače, nije loš. čak je dosta bistar.

Ničeg nema o njemu. On ne postoji. Moj bivši dragi iz svetske banke podataka morao je da izmisli vanredno testiranje konzistencije baze ili kako mu se to već zove, samo zato da bi mogao da mi javi da je pronašao uredno otvorene šifre pod kojima nema ničega - samo pristojna povorka nula iza prve cifre na tekućem računu. Ovo je verovatno jedan od onih računarskih ludaka - zna da se svud proverava samo postojanje matičnog broja i eventualno love, a sadržaj ličnih podataka skoro nigde.

Filozofija mu je otkačena. Ima neko odstojanje prema svetu, ali ga koristi kao zaletišta da bi bolje skočio unutra. I dobro

pliva u tome. I inače dobro pliva. Ponekad ga neki talas zasopi. Prvi put vidim tipa koji je kobajagi tamo negde s juga a da ne zna da je tabasko sos ljut kao papričice iz bašte mog dede. Dobro, ovo poređenje nije baš jasno, ali ja tačno znam šta mislim.

Prenoćio je kod mene.

Danas mi je stigao račun za telefon. Brojke su neverovatne. I - sve je već plaćeno. Ko li je on.

Primetio je da postajem podozriva. Kao da uživa u tome. Igra neku igru, izaziva me da naučim pravila. Ko si, da si, Morisone Džimi, dokaću ti.

Iskopala sam iz muzikološke arhive sve što sam našla o prvom (ali pravom) Džimu Morisonu. Sličnost je suviše velika da bi bila sličnost. On jeste Džim, bar fizički. Pitam ga, zar on nije pod onom pločom u Parizu gde su nekad ostavljali po pola flaše piva za pokoj pesniku? Jesam možda, kaže, ali nije to bitno. Dobro, idiote, kažem, jesi li živ?

Posle mi je pokazao da je veoma živ.

Tek ujutro smo počeli da krčkamo neku smešu. Sklepao je priručnu laboratoriju od kutijica za trake, bočica za šminku i slamčica za koktele, pa je do podne prebirač po praškovima, lekovima i ostaloj farmakopeji. šta to radiš, pitam. Pravim superdrogu. Ne, hvala. Bojiš se? Dojadile su mi i ove obične, kažem. Ma jok, bre, ni govora o tako nečem, ovo je svesna droga, mislim, kontrolišiš ti nju a ne ona tebe. Kako to misliš? želiš uživanje, imaš uživanje, želiš usrećenje - usrećiš se, i tako dalje.

Najgore što može da ti se desi je da ti se želje ispune. Da ne zakačim zavisnost?

Sama se reguliše. Nećeš je pozeleti bar mesec dana.

Ti si hemičar?

Ne, zašto?

Pa šta si onda.

što god poželim.

To ti omogućava ovaj tvoj paprikaš?

Ne, nego sam hteo reći da je glupo imati samo jednu profesiju. Ja sam majstor svih zanata, po potrebi.

Da nisi novinar starog kova? Od svega po ništa?

Skoro da je tako. Evo probaj. Velike tajne malih majstora kuhinje obaraju s nogu u trenutku kad pomislite da ne deluju uopšte. Osvežavaju, goje, pokreću, daju osećaj noći ili dana ili gladi ili napitosti ili čega već mušterija željna bude.

To se pije?

Može i kroz nos i kroz uši i po koži i vaginalno i rektalno. Resorbuje se odasvud... more zamoči prst i lizni.

Stvar je otkačena. Ja sam inače probala sve živo osim aspirina, laksativa i destilovane vode, ali ovo je bilo Iskustvo sa velikim... šta velikim, sa ORNAMENTIRANIM početnim slovom. Deluje samo na jednu stvar: otvara podsvest prema svesti onoliko koliko je knjiga sa bravicom otvorena kad je otključana. Otvaranje većine takvih knjiga je ličilo na vađenje čepa iz brane, podsvest je provaljivala u neartikulisanom obliku (da je artikulisano ne bi valjda ni bilo u podsvesti) i mogla sam se do mile volje daviti u poplavama podsvesne Sebe. Ovo je zaista bilo nešto sasvim različito - kao da me je neko pustio u zabranjeno krilo biblioteke i pokazao mi gde šta stoji. Jezik tih knjiga je prilično nerazumljiv, pa sam morala da se prisećam svojih snova da bih odande... i onda sam pronašla knjigu snova, neku vrstu noćnog dnevnika, i onda je sve postalo za tri ipo nijanse razumljivije.

Pogledala sam pod M. Morison Džim. Roker. Pesnik. Klon. Ah, da. Kako mi nije odmah bilo jasno, iako sam u stvari znala od početka. Čitala sam kao klinka neku kupusaru o Džimu, bilo je i dobrih fotografija. Mogla sam ga prepoznati.

A kako je ovo delovalo na tebe?

Valjda je prvi put bilo kao sad tebi. Moja je podsvest možda duža a možda kraća od tvoje. Znaš i koliko sam se sad loše izrazio; podsvest je sve, samo ne linearna. Imao sam kad da je ispitujem. Princip našeg uma je sličan vašem principu.

Šta radite vi ovde?

Ko to "mi"?

Vi, u orbiti.

Nismo baš u orbiti oko zemlje; mi orbitiramo oko osovine Zemlja - Mesec i to prilično nepravilno. Ne zanima te to.

Ne. Zašto ste došli do zemlje?

Zato što je tu.

Zemaljsko pitanje je povuklo zemaljski odgovor. Kako da te pitam da mi odgovoriš ono što me zanima a da mi ne odgovoriš ono što očekujem?

Upravo ovako - shvatio sam šta te tišti. Mi smo u stvari trgovci. Kao vaši stari Grci, i Mleci, i Dubrovčani, i ostali. Ja sam nekakav finansijski inspektor. Ekipa u orbiti je načelno uvek sklona da mučka nešto na svoju ruku, u stvari je samo odelenje tamo nekog svemirskog hmunjska koji je dobio hvultnju za ovu zonu. Jasno?

Trustovi i koncesije.

Jeste.

Eksploatacija?

I to. Nije baš tako, jer ste vi u stvari formalno i stvarno nezavisni dok vas ne osvojimo; posle toga ne vredite ni šljupsa

Po lule duvana

Kako pogađaš?

Iz konteksta. Ne mora se sve reći, često ni pola, ako je kontekst jasan.

Ova tvoja rečenica, recimo, vredi silnih novaca, da kupiš jedan omanji grad sa sve neprocenjivim istorijskim spomenicima, jer podrazumeva još neprocenjivije stvari. Tu je ideja, iskustvo, istraživanje, zasebna nauka - i to jedna nauka koja nama možda

nedostaje jer još nismo nabasali na problem koji bi bio tako važan da bi nam zatrebala. Moglo bi se naći još ovakvih primera. Nikad ne znaš koliko je nešto vredno dok ne sretnoš nekog kome to nedosta-je. Idejama se može trgovati, čim se uspostavi mera vrednosti. Da ste stvarno porobljeni, ne bismo sad ti i ja ovako sedeli i lizuckali ovaj eliksir moje prababe i razmenjivali ideje, nego bih ja išao u nadzor i pisao izveštaje, i ne bih imao kad ni da te sretnem.

čemu onda prevara. U etar ide verzija po kojoj ste nas osvojili.

Ide.

Onda ipak pišeš izveštaje.

Da, ali ne moram da ih sravnjujem sa stvarnim stanjem. Ono me čak i ne zanima. Sve se lepo isfrizira, tu i tamo mašina ubaci neke normalne devijacije i nema te kontrole koja bi nas upecala.

Ti si inspektor.

Da, trebalo bi da ih prijavim. Međutim, momci su tako dobri u tom poslu da... najbolje da pričekam.

Bolje nemoj ni da ih prijavljuješ.

Upravo razmišljam o tome. Nego, šta u vašoj seksualnoj mitologiji znači 69?

Ah, idemo prvo u kupatilo.

komentar druge Honskirdove grupe: oko odluke da li da se objavi i ostatak njenih beležaka morali smo da glasamo i to malo složenijom metodom. nije se moglo postaviti "da/ne" pitanje, nego čitav niz dobro smišljenih "kako/koliko/zašto". iz dobijenih odgovora se izračunavao sadržaj sledećeg niza pitanja i tako smo najzad iz trećeg kruga odgovora došli do odluke da se ostatak ipak ne objavljuje jer

a) je njena lična stvar;

b) nimalo ne doprinosi rasvetljavanju čudnih okolnosti pod kojima je poginuo Džim Morison K2;

v) mada je subjektivno tačna, i, na razini otvaranja podsvesti koju je dostigla, najistinitija koliko je to subjektivno i/ili objektivno moguće, njena verzija ne mora imati mnogo veze sa našom temom, jer bi poturanje klona sa utisnutom lažnom stvarnošću moglo biti vrlo verovatno i kao mera obezbeđenja od curenja nezgodnih informacija o orbitalcima, i kao dobar štos da nam zabune istoriju;

g) ta njena razina srastanja sa podsvešću (onoj drogi nigde traga nema) ju je prilično odvojila od nas smrtnika. ona možda sad već zna sve o sebi, ili čak i poznaje sebe, ali za toliko se sa njom ne može razgovarati; njena merila su drukčija. analize njenih tekstova jesu dovele do nekih otkrića u gnoseologiji, psihologiji i nekim granama matematike, ali vrednost tih otkrića

je još uvek manja od mašinskog vremena ukupno uloženog u analize;

d) nema načina da se utvrdi da li je, možda, i ona klon.

"nadam se da je srećna", pribeležio je Džim K2 (K kao klon) na svojim vešnjačama (ko li se na obdukciji setio da i tamo pogleda). na toj obdukciji, inače, nije pronađeno ništa drugo neobično, osim što je klinička slika bila identična slici Džimija Prvog.

ah, kulturnjaci

Žugo je smatrao da i ovo treba da uđe u njegove memoare

evo, sad sam uzeo novine u ruke, i pazi sad ovo:

poziv na pretplatu: za mesec dana biće završena Međukontinentalna kablovska mreža. sve ono što ne možete nikom da javite jer ide preko relejne mreže, moći ćete sada preko kabla. propusna moć novih interkontinentalnih kablova je čak i veća od stare relejne... svet će se otvoriti pred vama... pozovite u svom gradu 9073 i zatim sačekajte deset sekundi... dobićete dalja uputstva.

Vaša verna, stara, dobra Pošta

ovo je živo sranje. kad sam zvao iz Njujorka, lakše sam dobijao Lenjingrad ili Kanberu nego Minesotu. jesu im te daleke linije široke i propusne i brze, ali međugradske nisu ni za zakazivanje sastanaka za idući vikend. sve je to do pojave orbitalaca bilo relejno; predajnik ovde, talas, prijemnik tamo, žica, telefon. otkako su relejne veze izbačene iz upotrebe, miki moj, ovi ne stižu da naprave toliko kablova koliko bi mogli da prodaju. dobro, uvek možeš da čuješ jučerašnje vesti na QTV ili AWR, ali to su svetske vesti, regionalne i tome slično, ali uz to sve su od juče! kome treba jučerašnji radio? novine, opet, neminovno reaguju tek uveče, pa se čitaju ujutro. znaš li bre ko diže najveću lovu? sitni preprodavci. idu od jednog do drugog grada sa punim kamionima robe za preprodaju. ispred njih nekoliko momaka voze one strašne motociklove i raspituju se gde šta treba - izigravaju ciju. znaš li zašto je nestao građanski talas? zato što jedan aparat košta kao kolor-tri-de-super-naj-haj-faj televizor, a košta zato što ima ugrađenog cenzora koji prekida vezu čim se spomene bilo šta od zabranjenih stvari i to na deset najvažnijih jezika, ili ako se počne na nepoznatom jeziku, i k tome još kasni dve sekunde jer nasumice menja frekvenciju... i uz to naporedo prati pozivnu frekvenciju za slučaj ovog ili onog. povrh svega, njima se isplati da to dubre ugrađuju u motociklove.

a vidi ove dve rečenice:

... a, uz to, došlo je i do revitalizacije života u kafanama zdrav razum se zasniva na zaboravljanju nezgodnih činjenica

mrtve duše

-malo sam pročešljavao vaše izveštaje. koliko ste stanovnika zarobili?

-nijednog.

-sve.

-bar se vidi da se niste dogovorili kako da lažete. koliko stanovnika ima zemlja?

-srednje mesečno stanje je negde oko $6.786e+9$.

-srednje mesečno?

-srednje dnevno je fizički nemoguće izračunati. koliko ima elektrona u jednom sogu urehda? (7)

-ne razumem.

-pre svega, prebrojavanje je zametan posao. kako ste uopšte zamislili da ih prebrojavamo? da ih postrojimo negde - šta ćemo sa onima koji ne mogu ni da stoje, ili sa onima koji rade u saobraćaju? sa posadama u orbiti? da ih snimamo iz vazduha? većina je negde unutra ili čak pod zemljom. šta je to jedan dan? znate li šta su časovne zone? znate li šta su to autostoperi, klošari, razni marginalci, kriminalci, tajni agenti, lica bez državljanstva, pećinari? znate li da se kod svakog popisa koji oni sami prave, podaci smatraju odličnim ako im se može verovati preko 0.95. uostalom, savršen popis ne postoji na zemlji; čim ga završiš, zastareo je. neko je umro, neko se rodio.

-umro? rodio se?

-to je jedna osobenost ove rase, a i čitave planete. ne samo što su veze između pojedinaca ograničene, nego su i nevoljno ograničene. mi se samo u intimnim odnosima otvaramo jedno prema drugom; oni su po definiciji nesposobni čak i za to. još gore, nije mi nikako jasno kako su, tako odsečeni jedan od drugoga, uopšte uspeli da sagrade civilizaciju, jer oni, kako to da objasnim, imaju ograničen rok trajanja.

-rok trajanja? to je pisalo na nekim stvarima koje sam kupio... da, baš zemaljskog porekla. posle nekog vremena su se ukvarile. rasa će nestati?

-ne tako brzo, osim ako nama to bude po volji. samo jedinke prestaju da postoje, to jest ne dezintegrišu se materijalno; masa ostaje na broju. energetski tokovi se prepuštaju spoljnim uticajima i jedinka prestaje sa aktivnošću energetski i mentalno. lokalno ubrzanje entropije.

-koliko ih je još preostalo.

-rekao sam brojku, ali nisam vam ispričao sve: njihovo posto-

janje je ograničeno u vremenu sa oba kraja; oni ne samo da završavaju svoja dejstva, nego ih i započinju. to se zove radanje. imam nešto u arhivi na tu temu, ako biste hteli da pogledate. da dam da se prevodi ili biste malo vezbali jezik?

-već znam engleski i kineski.

-ne znate dovoljno.

-slušaj ti

-ne možete znati dovoljno! (8) kod kuće učimo ono što od naših pojmova može da se izrazi na njihovim jezicima; ostalo su kulturne razlike koje zahtevaju lično iskustvo ili bar dodir. te razlike postoje čak i među njihovim jezicima. koliko stvari znate da izrazite na engleskom a ne znate na kineskom?

-mnogo manje nego u obrnutom smeru.

-k tome su oba jezika u povlačenju.

-i jezici prestaju?

-ne mora biti. čuvaju čak i jezike nekih davno nestalih populacija. sad se pojavio novi zajednički jezik nastao mešanjem postojećih. i ne samo to. skalamerijo, daj onog jezičkog čistunca iz jučerašnjeg biltena.

QJB> da čitam, kao i obično?

-samo nemoj da u dronjke cepaš strast i sečeš rukama vazduh. čitaj kao klasični radio čitač.

QJB> "U poslednje vreme izgubila nam se jedna reč a pojavila druga, skoro ista: svakodnevica je zamenjena svakodnevicom. u starim rečnicima te reči nema; bilo da ljudima još nije bilo dojadilo da im svi dani budu isti, bilo da u vreme kad su sastavljali rečnike nisu ni mislili da bi im moglo biti drugačije. postojale su slične reči za ravnodnevicu, kratkodnevnicu i dugodnevicu. (kasnije se pojavila i dnevica, koja opet ima donekle ugodan prizvuk, bar kad vam je isplacuju.) svakodnevica se bolje rimuje uz lapavicu, klizavicu, bljuzgavicu, kijavicu, slinavicu, čimavicu."

"iz toga mogu da zaključim da se ipak radi o dve različite stvari: svakodnevica je prirodna pojava, svakodnevica je nevolja koja nas je snašla i trpimo je kao neku mentalnu zubobolju".

-hvala i nemoj naglas da se odjavljuješ. koliko ste u stanju da u bilo kom od naučenih jezika primetite takvu promenu, ako bi se desila? koliko ste sigurni da je verzija koju ste naučili dovoljno nova? ili onaj njihov vic o tome kako je polemika između pristalica leve i desne noge jednoglasno okončana prihvatanjem srednjeg rešenja? potrošili smo dane dok nismo shvatili u čemu bi bila stvar.

-kakva stvar? običan izveštaj o toku razgovora.

-tom se izveštaju zemljani smeju!

-o osobenostima osećanja za humor po raznim planetarnim sistemima i filozofskim učenjima znam dosta.

-sve to znanje nije izmamilo ni smešak iz vas. da bi, prvo treba da poznajete ljudsku anatomiju, fiziologiju, psihologiju, društvena međudejstva, pojam seksa kao kruga obnove vrste i kao strasti i/ili zabave, sam pojam strasti, književna sredstva kao što su metafora, epifora, sinegdoha i tako dalje. ne gigabajti,

terabajti!

ubacuje se drugi, koji je dosad uglavnom ćutao i pratio inspektorove reakcije:

-i ja bih tu dodao nešto: izvadite kineski iz japanskog i dobićete nepismene varvare. jezici romanske grupe su većinom nastali kvarenjem latinskog prema sopstvenim ćefovima. engleski je zarazio stotinak drugih jezika.

-ovaj sada jezik se zove komon. pošto znate engleski, naučićete ga za dva, uz kineski za jedan sat u kabini.

-dobro. zasad ste prošli. trebaće mi još informacija. još samo ovo: da li taj proces radanja - umiranja bitno menja ukupan broj?

-postoje opšti tokovi; većinu poremećaja, bar većih, nadziremo koliko možemo.

-kako to "koliko možemo"? zar nemate dovoljno dobru opremu?

-nije stvar u opremi, to je više pitanje psihologije.

-kakve sad to...

-ima, ima veze. oni ne vole da budu nadzirani.

-vlast uvek nadzire podanike, ili ih bar nagoni da se osećaju tako. Vlast se nikad ne ravna prema ćefovima podanika, već obratno.

-znaju to i oni, a imaju i protivotrov.

-kakav protivotrov može postojati protiv vlasti Saveza Sto Svetova?

-ako mislite da ga je nemoguće stvoriti, proučite još i njihovu teoriju pozitivne i negativne motivacije. sračunajte koliko para treba da bi se pojedincu nametnuli ciljevi koji mu nisu po volji, pa to pomnožite sa tom maglinom koju zovemo srednje mesečno stanje i oduzmite eventualne uštede i dobit - iznos još uvek može da utera strah u kosti svakom bankaru. ne isplati se.

-idem u kabinu.

tako je inspektor otišao da se muči sa komonom, biologijom, seksom, psihologijom, ekonomijom... dotle su dva drugara, uz suzdržano cerekanje, popili prvo po jednu dozu sredstva za prilagođenje metabolizma, a zatim i jednu dobru dozu šampanjca. inspektor ih nije mogao ćuti... a zadugo neće ni moći. QJB se smatra za nepobojnu mašinu, ali on već odavno nije tajna za njihovog sedmog iz posade. obezbeđenje podataka je za njega svetinja. inspektoru će biti potrebno bar još još godinu dana da mašina proveri njegova pristupna prava i dozvoli mu da pročita sve. dotle, nadali su se, biće pečen.

posle ovog razgovora je na snimku koji smo dobili ostala još samo ova rečenica, ne zna se ćija:

-mudri su bili zemljani kad su izmislili mrtve duše. naši kod kuće nikad neće shvatiti koliko smo, u stvari, milijardi mrtvih ubrojali u porobljene. čak smo im poturili i onu izmaglicu da je i kineski zid pravljen po našoj narudžbini, i da je to cela planeta otkulućila. pravili nam malo veću trijumfalnu kapiju. progutaće bilo kakvu glupost, samo ako godi njihovim iluzijama o slavi i veličini. svako jutro imamo ćast da se budimo srećni što

ćemo celog dana moći da se divimo svojoj oštromnosti.

-ne bulazni. počinješ da se busaš u grudi kao pravi zemljanin.

-stanujem ovde duže od bilo kog živog zemljanina. mogu mi priznati sva prava koja uživaju starosedeooci.

-rekoh da ne bulazniš. koji je zemljanin proveo pet vekova u orbiti?

-ovo čudo orbitira i oko sunca, drugar moj. u toj smo orbiti svi. sve je to ništavno u kosmičkim razmerama. eto, mogli bi bar da nas proglase za čuvare svoje kulture.

-koju rasprodajemo diljem galaksije.

-i rasejavanje kopija je način očuvanja. a zaradili su i oni. bar smo ih sačuvali da ne potpadanu pod svoj sopstveni uticaj. a što se kulture tiče, za dvadesetak godina biće, možda, upola zajednička. kad smo već kod toga, zemljani u ovakvim prilikama neće ni da okuse piće dok ne nazdrave. sročići, dederi, koju pametnu.

-za našeg dragog inspektora, i za uspešnu najezdu svih mogućih zemaljskih mentalnih virusa protiv njegovih pravila službe. živelii!

pa onda opet pregovori...

-kako ste mogli da tvrdite da je naša planeta osvojena kad nigde nema vaše vojske?

-ne budite formalisti. zar se ionako ne osećate osvojeni? čemu služi vojska? da pravi troškove i puni budžet? ako treba da se tučemo, vi ne znate gde smo, a mi možemo da vas pretvorimo u asteroidni pojas. ućenićemo vas tim, ako drugačije ne ide. uništenje planete uvek možemo opravdati pred svojim šefovima, a ni vas vaša istorija ne bi osudila, jer bi se završila negde u sred prethodnog poglavlja. a i čemu bi služila okupacija? to je naporan, zamorno i mučno za obe strane. možemo jedino da razgovaramo o uslovima vaše predaje.

-zašto nas ipak, ne osvajate? znate, to deluje pomalo ponižavajuće, niste nas udostojili ni ispaljenog metka.

-budite civilizovani. hoćete li stvarno da uđete u istoriju? ubiću vas lično, ako želite da vam pripadne taj počasni metak. ako ste možda želeli pravo osvajanje u vašem omiljenom kolonijalnom ili nacističkom stilu, tad ne biste baš dobro prošli a ne bismo ni mi.

-zašto vi? ako ste toliko jači od nas, kakvu vam štetu možemo naneti?

-znamo mi vas. prvo vas osvajamo a posle se ne zna ko je koga osvojio. varvare ste posle računali u romanske narode iako su porušili rim. rimljani su sredili grke pa preuzeli dobar deo kulture; grci su pola svoga preuzeli iz krajeva gde su imali kolonije itd. ne sviđa nam se naročito ta strana vaše kulture. kod vas sluga ući gospodara šta mu je činiti da bi bio dostojan svog zvanja. neka ostane na tome: trgovaćemo i basta. na primer, imate li pri ruci kiselog kupusa?

-zašto kiseo kupus?

-pod jedan, zato što je to proizvod vaše tradicionalne tehnologije, što je kao takav zasnovan na intuitivno - empirijskoj hemiji, na lokalnim biljkama, i zato što se mojoj dragoj jako sviđa.

-zar vama nije zabranjeno da jedete te stvari? da li se plašite zaraze? da li obolevate od naših bolesti?

-nije. da se plašimo, to bi se otkrilo na testiranju pre polaska i ne bismo ni stigli ovamo. obolevamo, ali se dobro lećimo. u stvari, u principu je zabranjeno da jedemo bilo kakvu nepoznatu hranu ako nije tretirana našim sredstvima, ali onda ne

liči ni na šta. takode, naši običaji zahtevaju bar odstranjivanje mikroorganizama.

-to bismo mogli da vam sredimo.

-ne! čud je ženska smiješna rabota. poslaću joj šta je htela, a ako joj nešto bude, lećiće se i kvit. jeste li doneli? stavite u transportnu kutiju. e, čekaj malo, momak, imaš li pri ruci nekakav nož? i viljušku?

...

-neki naši domaćini su postali značajne ličnosti vaše istorije. atila, tri - četiri aleksandra, spartak... evo delimičnog spiska.

-zašto pergament?

-ipak ste prepoznali. tehnolog hoće da se pravi važan. dokaz više da možemo da proizvedemo sve što hoćemo. pogledajte radije šta piše.

-koliko vidim, većina je iz nekih davnih vremena.

-zato je spisak delimičan. neke institucije na zemlji bi bile pogođene kad bi se pročulo.

-još ih ima?

-nemojte izmišljati lov na veštice. ne možete pročešljati pet milijardi zemljana da pronađete pet klonova. ničim se ne razlikuju od vas, a i ne nalaze se na upadljivim mestima.

-ne držite savremene diktatore u asortimanu?

-digli smo ruke. ima nečeg u vašoj psihologiji zbog čega je diktator obavezno nesrećan čovek. prvo, ne sme nikom da veruje, jer samo u ovom veku imate prosek od tri - četiri puča godišnje. drugo, mora da višestruko prati šta mu se po zemlji radi, jer nijedna informacija sama za sebe nije pouzdana. dok smo ih, što kažete, držali u asortimanu, imali smo takvih problema. istina, mogli smo ponekad varati, ali samo u granicama verovatnog.

-šta ste sad rekli?

-u trenucima kad bi za dlaku mogla da leti glava, pojavljuju se naizgled sporedne ličnosti koje mogu da izdaju ovu ili onu stranu. od njih smo ponekad izvlačili važna obaveštenja.

-prisilna izdaja?

-ne prisilna i ne uvek izdaja. tip pojma nema da je išta rekao, a nije obavezno da je to što je rekao upotrebljeno. nekad smo žrtvovali našeg čoveka kad nam se činilo da je na pogrešnoj strani. niko nije savršen. grešili smo neminovno.

-zar vam nije zabranjeno da, još i tako pogrešivi, menjate našu istoriju?

-šta vam to znači? mi smo i ovako i onako deo vaše i svoje istorije. da se nismo pojavili, ili kad bismo sad otišli, to bi isto bilo deo vaše istorije. i naše.

-ne mislim na to, nego kako to da vam nije zabranjeno da utičete na tok naše prošlosti?

-i budućnosti. mi se, ipak, uvek pojavljujemo u sadašnjosti.

-da li ste već kod nekog izazvali negativnu reakciju?

-kakvu?

-idete mi na živce.

-to mi je rekao i moj šef, zato sam ovde. sva je razlika u tome što se on nije pravio fini, a ti ne možeš nikud da me pošalješ. vratimo se temi.

-zar ubacivanje pronalazaka, ideja i ljudi ne utiče na budućnost?

-da, kao i neubacivanje. sadašnjost je uvek uticala na budućnost, jer je njen sine qua non.

-odakle vam sad latinski.

-imamo jednog koji nas je zarazio. u stanju je da danima priča kako nije hteo da zapali Rim, nego mu se omaklo nešto u muzitronu. elem, pronalasci ionako ne mogu previše toga da promene, naročito kod vas. menjaju svet tek onoliko koliko menjaju način života, a vi ste, po svojim navikama, među najtvrdokornijim rasama u poznatom nam prostoru. uostalom, pronalazak treba da se primenjuje, a često još ne postoji oblast u kojoj bi se primenio. šta bi huni radili sa parnom mašinom?

-zar posmatrači ne bi trebalo da su neutralni?

-sećate li se onog ludog Marićevog zeta, onog Alberta? još je on dokazao da neutralni posmatrač ne postoji. posmatranje je uvek deo događaja koji se posmatra. zamislite ovo kao da je momak pozvao devojkicu na večeru i čeka je. on je posmatrač, njen dolazak je događaj koji se posmatra. zakazivanje sastanka je njegov direktni uticaj na događaj, i čekanje takode, a možda je najvažnije to što ona pretpostavlja da je on čeka, inače ne bi ni mislila da se pojavi.

-primer vam je prilično kilav.

-znam. da probam da smislim nešto bolje? recimo, fudbalski sudija. ako ga lopta udari u glavu i odbije se u gol, vi to računate kao da ju je skernuo vetar. i inače, to vaše verovanje u sudenje, štaviše, u mogućnost postojanja objektivnog sudjenja, oduvek mi se činilo prilično mutno. kao tradicija je sasvim u redu, ali mit o nepristrasnosti... a, evo i malo boljeg primera: dilema "da li voajer ikad vidi pravu stvar"! vi svakako drugačije vodite ljubav kad mislite da postoje šanse da budete primećeni, a drugačije kad mislite da ste od toga bezbedni. voajer samim svojim postojanjem utiče na vrstu i sadržinu predstave koju želi da vidi. i uopšte, odakle ta ideja o neutralnom posmatraču i o neuticanju?

-možda potiče od žila Verna. on je izmišljao kule i gradove pa ih je na kraju knjige obavezno dizao u vazduh da od njih ne ostane ni traga. čak je čitava ostrva potapao.

-onda bi atlantida mogla da bude koren. sve divno uređeno, sa izuzetkom lošeg geografskog položaja između dna mora i nepostojanja. taj običaj brisanja tragova za sobom je vaš izum; originalan i samo zemaljski. nismo tako nešto nigde sreli. matematički, jedina neutralna stvar je sabirak nula ili prazan skup ili činilac jedan ili jedinična matrica ili identička transformacija, dakle ništa. neutralnost ne postoji.

-kad smo kod toga, imate li dece na zemlji?

-u ovom veku ne, međutim bilo je i toga.

-zar ima šanse da smo neki rod?

-formalno donekle, ali genetski ne. ne useljavamo svoje hro-

mozome u vaša tela, samo umove. hromozomi čak nisu ni kompatibilni. kod kuće su mi objašnjavali nešto o rasporedu levih i desnih grupa... neke utvare iz vaše prošlosti su odbegli opiti...

-nema oplodnje?

-kažem, možda ponekad, ali ni mi nismo bili srećni sa tom decom. pustili smo ih da žive, ali sve je to ispalo jako tužno. nije ih bilo više od petoro. proživeli su mirno kao seoske lude.

...

-zašto baš crni monolit?

-on treba da javi ako se (nama) nešto desi. sad, kad je već odslužio svoje, možemo vam reći kako je radio. računali smo da ćete reagovati kako i jeste, jer u vašoj literaturi piše da ga obožavate. ono što se vama pričinilo da je klarkov monolit, u stvari je stalni predajnik. tih predajnika ima četiri i raspoređeni su u vidu tetraedra upisanog u mesečevu površinsku sferu, svi na otprilike istoj dubini. ako nadete još jednog lako ćete i ostala dva. emituju periodično pozdravne signale jedan prema drugom, a prema nama nešto ređe, i ako signali redovno stižu sve je u redu. ovaj kojeg ste vi našli je prestao da emituje čim ste ga izolovali i tada su automatski prestala i ostala tri, pa je prestao da se emituje i redovan signal do stanice. poruke sa sva četiri su manje - više iste, ali najviše nade smo polagali na klarkovu stenu.

-zašto baš tamo? zar je i klark bio vaš čovek?

-ne, ali smo poturili Klarku nešto papira da bi on došao do ubedenja da je to najpogodnije mesto. posebno smo se trudili da ga ubedimo da je logika sa predajnikom koji čuti dok ne bude pronaden najekonomičnija, pa smo tako mogli da budemo sigurni da ćete ga izolovati čim ga nadete.

knjigovodstvo

-ovde piše da ste pokorili $3.574E+10$ stanovnika. Brojka prilično prelazi ono važe "srednje mesečno". Počeli ste da krivotvorite izveštaje?

-jesmo mi toliko pokorili za poslednjih stotinak godina. U izveštaju nema gde da se upiše broj živih razdvojen od broja u međuvremenu umrlih. To nije predviđeno.

-Imali ste prostora da date primedbe.

-Izneli smo ih u prvom izveštaju i sve su još važeće. Čujte, prostor je ipak ograničen. Evo, vi ste tu već tri dana i još ni pola niste čuli. I da imamo gde da ubacimo sve pojedinosti, a za ovu vam stojim ovde da jesmo, da li ste sigurni da bi se to sve pročitalo? Koliko svetova, koliko izveštaja, koliko ... proučite i Parkinsonove zakone, videćete da zemljani nisu mnogo naivni. čak i da smo tada ubacili sve što se sad čini važno, bili bismo još i kažnjeni zbog zagušenja kanala nebitnim podacima. Znaete šta su nam rekli šefovi pre polaska? "kratko i jasno i nikakvi turistički utisci!".

šta misli javno mnjenje

pismo uredniku

I tako prođe i treća godina. Kad se čovek malo presabere, nismo čak ni prošli loše. Trampa nam dobro ide. Trampili smo semiotiku za detaljnu molekularnu biologiju. Trampili smo kontrapunkt i fugu za jeftinu konverziju svetlosne energije u električnu. Superprovodnike za pošumljavanje pustinja. Kockanje za galaktičku knjigu predanja. Gedelove radove iz neodlučivosti za valjan model za testiranje eksperimenata sa društvenim uređenjem. Bicikl za magnetske netaruće ležajeve. Pivo za ufroni. Lanci po odelu su još uvek u modi. Onaj Rašid Ailem se obogatio praveći od starih topova razne bukagije. Svet je poludeo, ne čini li vam se? Reklo bi se da se ponosimo svojim ropstvom. Zar je moguće da nam je više stalo do dobre mučke nego do časti i dostojanstva?

još uvek vaš čitalac, Gru Huim

Odgovor urednika:

Trgovački duh nikad nam nije bio stran. Naša kultura, mislite, potiče od Grka i Feničana? Pogrešno. Njihovi prethodnici verovatno nisu ništa manje značajni, ali naša glupa istorija pamti samo ratove i trgovačka carstva. Mi potičemo od trgovaca i najbolje ih pamtimo. Ratovi su bili posledica trgovine; kodeks časti posledica ratovanja, dakle iz druge ruke. Sloboda? Pre svega sloboda da se ima hleba, da se kreće i da se misli. Sve to imamo. Čast - ajte molim vas, ta reč je prvobitno označavala deo koji pripada ratniku kod deobe plena iz pljačkaškog pohoda. To smo prevazišli. Shvatite ove lance kao ... zezanje. Uz naš civilizacijski nivo sledi i odgovarajući smisao za humor, zar ne?

s poštovanjem, vaš Mark Tven

dnevna obrada podataka

Kako stojimo za ovaj mesec?

Ovako: prenosnik u Jokohami radi sa 1.13 svojih mogućnosti. Pošto je projektovan na trostruko od normalnog, a loših delova ima do trećine, to bi značilo da imamo još dva meseca fore dok ne izgrade još jedan ili će roba stizati ukvarena. U Maputu sve OK, kasne samo prevodi narodnih pesama.

Možda je ipak trebalo da njihove prevodioce naučimo našem jeziku.

To je preskupo, moj inspektore. Znaš koliko vrednosti u idejama svaki jezik sa sobom nosi.

Pa kako sad prevodimo?

Prevodi naš mili i dragi QJB, pa onda zaboravi original i prevede nazad, pa im dajemo da uporede i da preciziraju uputstva.

Nije ni to loše, neka zasad ostane tako. Bolje neka malo i kasni nego da im damo svoj jezik. Mogli bi naučiti previše o nama. Dalje?

Skeniranje Tadž Mahala i njujorskog metroa pri kraju. Odašiljanje je negde na pola.

Mogli su nam naručiti i nešto sitnije. Kome uopšte prodaju sve te stvari?

Galaksija je samo prividno beskonačna, glupost, međutim...

i još jedan zapisnik

-Da vidimo sad i da li treba da uđe i taj deo zapisnika 259. kongresa koji se odnosi na knjigu. Primećujem više glasova preko senzora nego preko tastera, s obzirom na dnevni red time štedimo vreme... evo: uštedeli smo vremena za još jedno pivo, ko bude mislio da može da ga spusti za 2.45 minuta. Ko će da izmontira redosled? Strogo hronološki, koliko se može. Da uđe u zapisnik i da mi nismo krivi što pola dokumenata potiče od ljudi koji misle da nema priče bez flešbeka. "Sećaš li se, Felini" kažem ja, a on "Si, amarkord". Uzgred budi rečeno, idealna mašina za flešbek je izmišljena pre dvesta godina - to je kamera sa flešom okrenutim unazad. Da krenemo sa poslom. Kako stojimo sa završnim poglavljima knjige?

-Nedostaje nam efektni kraj.

-Neka onda bude defektni.

-U tom slučaju predlažem da današnji zapisnik bude pogovor. Kad smo već podvalili čitaocima prethodni zapisnik umesto predgovora, budimo bar dosledni - možda će početi da liči na nekakav stil. Nedostaje li još nešto?

-Bolje da se ne obaziremo na to. Posle ove knjige pojavice se čitav talas. Mi smo obradili upoznavanje, randevue, izlaske i uvod u zajednički život. Porodičnu hroniku može da piše i neko drugi. Imamo li katalizatorski lik? Ko je naš dragi lakmus ovog puta?

-Imamo nekoliko; ni Bogu više niko ne veruje da je za sve sam kriv.

-A karakterizacija? Napišimo najbolje svi po koju rečenicu o njima, mašina će složiti i naći odgovarajućeg u stvarnosti. Kao i mnogo puta ranije, ispada da se mašina bolje razume u stvarnost.

Žagor. Neki zaista naručuju pivo. Svi žvrljaju po svojim pločicama.

-Mogli bismo početi od predloga Honskirdove grupe za istraživanje Klarkove stene. Naslov?

-Honskirdova inicijativa.

-Ne, odjek samo .12, dalje?

-Kako smo porobljeni.

-Još gore, 0.01; glasao si sam za sebe. Nikome ne zvuči zgodno. Dalje? Ima li neko ideju za naslov? Oh, ne, zar je za OVO odziv 0.98? Dobro, onda znači da imamo naslov u kome se vidi da ga nemamo. Sad možemo još samo da se fotografiramo za korice, da ovekovečimo dan kad smo se ... (čita sa svog ekrana)... sto peti put složili oko nečeg besmislenog. Skroz demokratski.

a u stvari

rizikujem svoj, i živote svojih obližnjih beležeći ovo. na ovaj zapis ću zato staviti bombu da mogu uvek da ga obrišem misaonom naredbom, a da eksplodira tek ako neko bude hteo da ga čita dok je ijedan od nas živ.

zašto uopšte pišem ovo ako je tako opasno? kako se vidi iz dela koji su pisali sami zemljani, ili bar misle da su ga pisali sami, rečeni zemljani su zarazni. pući ću ako u nešto ne izgovorim sve ovo, baš kao onaj iz njihove legende o caru trajanu.

kocka je tradicija u mom narodu. za nevolju, samo u mojoj generaciji ovo je već drugi put da je ulog u igri sudbina rase. prvu partiju smo izgubili. druga je u toku.

u prvoj partiji neki od naših viđenijih ludaka su uspeli da popune poslednju stranicu istorije naše planete. kolonije smo tek počeli da stvaramo; u svemiru nas je bilo svega pedeset sedmoro kad smo ostali bez zavičaja. ovde, u okolini zemlje, ima nas desetak. trebaće nam dva zemaljska veka da udvostručimo svoj broj, ukoliko ne izgubimo i ovu igru.

igramo na blef. lažemo ih koliko nađemo za zgodno; materijale koji su ušli u knjigu kao prošvercovani sa naše stanice pošteno smo odglumili. ostale informacije o sebi smo propustili kroz njihove i svoje najbolje metode za izvrđavanje istine: 90% je tačno, a suštinskih 10% je zamučeno još na izvoru.

znanje imamo. bežimo im za jednu ipo generaciju mašina, što i ne mora da bude neka prednost, kad pomislim koliko njih ima, i među tolikima, koliko ima genija. s druge strane, zaradili smo ponešto, jer oni imaju neke tehnologije koje kod nas uopšte ne postoje. i obratno, naravno. sa sopstvene kože se sećamo koliko nije bitna tehnologija, nego kako se koristi.

ona predstava sa spuštanjem orbitalnog krša nas je koštala mnogo. potrošili smo skoro svu akumuliranu energiju iz ostave i još deset nervnih slomova - i zamalo da nam umre jedan. misaono usmeravanje tolike energije nije lak posao a godinama nismo imali na čemu da vežbamo. svemir je tako grozno redak. nekoliko nedelja smo svi imali glavobolju. zato smo rizikovali još jednu stvar: pustili smo klonove sa lanca. bili su potpuno slobodni da

odlučuju umesto nas, da reaguju kao pravi zemljani. dobro su se i držali teksta.

zasad nam dobro ide. skeneri nam šalju dovoljno energije. nije nam ni mnogo bitno što je čudno modulisa-na, glavno je da stiže. možda bismo čak jednom i mogli da se posvetimo izradi pravog skenera, ako ga zemljani ne naprave pre nas. to bi lličilo na njih: ako smo videli da može da se napravi, znači da mora da nekako može, pa što ne bismo mogli i mi. postaju mi simpatični, iako zavisimo od njih i njihovih ludih glava. da im se ono u prvim nedeljama omakao prst na crvenom dugmetu, nestali bismo iz ovog sektora i mi i oni.

dajem sebi devedeset godina da naučim našu decu svemu. onda ću im dati ovaj tekst da raspolazu njim.

komentari treće Honskirdove grupe (9)

- (1) ovde ide snimak iz revera čugove jakne, sa ubačenim snimcima sa monitora i ipak ne mašinskim opisima slike
- (2) maseni spektar nije zabeležen (kome bi palo na pamet da drži spektrometar nedeljama uključen) pa se jod uvek ne zna koji je to element
- (3) za ove dve rečenice su se posle uhvatili svi - od travara do elektroničkih mističara
- (4) primedba: ovi su zaseli ovde već nekoliko vekova. vidim da su se navadili na kafu i neke druge zemaljske navike. možda se periodično zamrzavaju ili tako nešto?
- (5) "školarac" i "relativno mlad" su približni prevodi, mašinski, kakve su nam oni dostavili. pretpostavljamo da imaju veoma pomereno značenje u odnosu na uobičajeno, ako oni već žive nekoliko vekova, školovanje sigurno ne može trajati naših dvadesetak godina.
- (6) ovaj prevod je verovatno čisto zezanje; niko još nije ustanovio neki valjan razlog zašto bi orbitalci samo u ovoj jednoj prilici koristili brojevani sistem sa osnovom jedanaest.
- (7) u razgovoru sa inspektorom očigledno primenjuju svoje mere; jedinjenje koje spominju očigledno nema svoj izraz u našoj nomenklaturi, inače bi ga mašina već prevela. mislili smo da nam je bar hemijska notacija savršena, što do danas nije moglo da se proveriti - primedba priređivača.
(kasnije se ispostavilo da sog predstavlja jedan mol do na multiplikativnu konstantu)
- (8) njihovo shvatanje hijerarhije ne uključuje nikakvu dozvolu za maltretiranje potčinjenih. kad je tu inspektor podigao glas, to je moglo biti shvaćeno samo kao uživljavanje u lokalnu kulturu, kao razgovor na stranom jeziku. član posade je samo prihvatio igru, upavši mu u reč - primedba posade
da li se ovakvo shvatanje igre može uzeti kao dodirna tačka naših kultura, ili je to bio još jedan strani jezik koji su usput vežbali - primedba priređivača
- (9) te Honskirdove grupe nemaju veze jedna sa drugom, a Honskird uopšte nikad nije ni postojao. ime se koristi da se ne bi u njemu nalazio dugačak opis tipa "komisija za obradu, ispravke i pripremu knjige za štampu, te prevodenje sa komona na engleski, ruski i kineski", koji bi svima stajao kao kost u grlu ili bi bio skraćen do neperpoznavanja.